

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΖΩΗ

Η ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΠΙΟΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Τοῦ κ. ΛΕΩΝΙΔΑ Β. ΔΕΡΤΙΛΗ, πρώην Ὑπουργοῦ

Τὸ ὑφιστάμενον διεθνὲς νομισματικὸν σύστημα, ὡς τοῦτο διεμορφώθη ὑπὸ τῆς Διασκέψεως τοῦ Bretton Woods, ἐνεφάνισε κατὰ καιροὺς σοβαρὰς ἐμπλοκάς.

Ἰδιαιτέρως αἱ ἐκδηλωθεῖσαι νομισματικαὶ ἀναταραχαὶ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ληξιάσης δεκαετίας, δξύνθησαν εἰς σημεῖον δυνάμενον νὰ προκαλέσῃ τὴν πλήρη ἀνατροπὴν τοῦ διεθνοῦς νομισματικοῦ συστήματος μὲ ὅλας τὰς ἐκ τούτου καταστροφικὰς συνεπείας ἐπὶ τῆς ὁμαλῆς ἐξελίξεως τῶν μεταξὺ τῶν κρατῶν οἰκονομικῶν, ἐμπορικῶν καὶ νομισματικῶν σχέσεων, ὡς καὶ τῆς ἐν γένει οἰκονομικῆς καὶ κοινωνικῆς ζωῆς τῶν λαῶν.

Ἡ ἀπειληθεῖσα ἀνατροπὴ ἀπεφεύχθη χάρις εἰς τὰς ἐπιτυχεῖς ἀναπροσαρμογὰς καὶ νομισματικοὺς χειρισμοὺς μὲ τοὺς ὁποίους τὸ Διεθνὲς Νομισματικὸν Ταμεῖον ἠδυνήθη νὰ προσφέρῃ εἰς τὸ ἰσχύον νομισματικὸν σύστημα τὴν ἄνεσιν τῆς τεχνητῆς ἀναπνοῆς καὶ ἐν συνεχείᾳ νὰ διαμορφώσῃ νέους κανόνας διεθνοῦς νομισματικῆς λειτουργίας καὶ συμπεριφορᾶς. Θὰ ἀναφερθῶμεν ἐνδεικτικῶς εἰς τὰς βασικωτέρας μεταβολὰς αἱ ὁποῖαι ἐπεβλήθησαν τὴν ἐπάνοδον εἰς τὴν διεθνή νομισματικὴν νηνεμίαν.

Αὗται εἶναι: Πρῶτον, ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ twotier system (17 Μαρτίου 1968). Διὰ τοῦ συστήματος τούτου ἐδημιουργήθησαν δύο ἀγοραὶ χρυσοῦ. Ἡ ἐπίσημος ἀγορὰ, πὺν ἀφορᾷ τὰς μεταξὺ τῶν ἐπισήμων νομισματικῶν ὀργανισμῶν σχέσεις αἱ ὁποῖαι διακανονίζονται βάσει τῆς ἐπισήμου ἰσοτιμίας χρυσοῦ-δολλαρίου καὶ ἡ ἐλευθέρη ἀγορὰ, εἰς τὴν ὁποῖαν αἱ πάσης φύσεως συναλλαγὰ ἐκκαθαρίζονται βάσει τῆς τιμῆς πὺν διαμορφοῦται ἀπὸ τὰς δυνάμεις τῆς ἀγορᾶς. Δεύτερον, ὁ χειρισμὸς τῆς διαθέσεως τοῦ ἐκ τῆς νέας παραγωγῆς προερχομένου χρυσοῦ (30 Δεκεμβρίου 1969) ὡς καὶ τοῦ προερχομένου ἐκ τοῦ ἀποθησαυρισμένου χρυσοῦ. Τρίτον, καὶ σπουδαιότερον, ἡ θέσις εἰς ἐφαρμογὴν τῶν εἰδικῶν τραπεζικῶν δικαιωμάτων (1 Ἰανουαρίου 1970). Τὸ μέτρον τοῦτο εἶναι ἐπαναστατικὸν καὶ ἐν τῇ οὐσίᾳ ἀποτελεῖ τὴν πρώτην ὀργανικὴν τροποποίησιν τοῦ νομισματικοῦ συστήματος ὡς τοῦτο ἀπεφασίσθη εἰς τὴν διάσκεψιν τοῦ Bretton Woods. Ἡ ἐπιτυχὴς ἐφαρμογὴ του θὰ σημάνη τὴν σταδιακὴν ἀπολύτρωσιν τῆς διεθνοῦς οἰκονομίας ἀπὸ τὴν δεσποτείαν τοῦ χρυσοῦ.

Θὰ πρέπει ὁμως ἰδιαιτέρως νὰ τονισθῇ ὅτι ἐκεῖνο πὺν συνέτεινε εἰς τὴν λήψιν τῶν ἀνωτέρω μέτρων ἀναπροσαρμογῆς τῶν διεθνῶν νομισματικῶν σχέσεων εἶναι ἡ συνειδητοποίησις τῆς διεθνοῦς νομισματικῆς εὐθύνης τῶν ἐπὶ μέρους

ἐθνικῶν νομισματικῶν ἀρχῶν, ἡ ὁποία ἐξεδηλώθη κυρίως διὰ τῆς συνεργασίας τῆς Ὁμάδος τῶν Δέκα, δηλαδή τῶν δέκα βασικῶς ἀνεπτυγμένων οἰκονομικῶς χωρῶν, ὡς καὶ ὁ ἐπιτυχὴς χειρισμὸς τῶν ληφθεισῶν ἀποφάσεων ὑπὸ τοῦ Διεθνοῦς Νομισματικοῦ Ταμείου κατὰ τὸ στάδιον τῆς ἐφαρμογῆς τούτων. Ἐπετεύχθη οὕτως ὁ ἐφοδιασμὸς τῆς διεθνοῦς οἰκονομίας ὑπὸ τῆς ἀπαραιτήτου ρευστότητος.

Δὲν ἵπποτελεῖ ὑπερβολὴν ἐὰν ὑποστηριχθῇ ὅτι τὸ ἰσχύον διεθνὲς νομισματικὸν σύστημα, ὡς τοῦτο διεισορφώθη ὑπὸ τῶν ἀνωτέρω βασικῶν ἀναπροσαρμογῶν καὶ τῶν παραλλήλων διευκολυντικῶν μέτρων (μηχανισμὸς τῶν swaps κλπ.), εἶναι ἐν τῇ οὐσίᾳ διάφορον τοῦ νομισματικοῦ συστήματος, ὡς τοῦτο ἀπεφασίσθη ὑπὸ τῆς Διασκέψεως τοῦ Bretton Woods.

1. Ἡ νομισματικὴ ἐξέλιξις τῶν κρατῶν τῆς Εὐρώπης

Τὸ νόμισμα ἐκφράζει τὸν δυναμισμὸν τῆς οἰκονομίας τοῦ κράτους ποῦ ἐκπροσωπεῖ. Ἐφ' ὅσον αἱ οἰκονομίαι τῶν ἐπὶ μέρους κρατῶν τῆς Εὐρώπης μὲ τὴν λῆξιν τοῦ παγκοσμίου πολέμου ἦσαν κατεστραμμένοι, ἦτο φυσικὸν τὰ ἐπὶ μέρους ἐθνικὰ εὐρωπαϊκὰ νομίσματα νὰ ἐκφράζουσιν τὴν ἀναιμίαν τῶν οἰκονομιῶν τῶν ἐκδηλουμένην κυρίως διὰ τῆς συναλλαγματικῆς τῶν ἀνεπαρκείας μὲ ἀποτέλεσμα τὴν νομισματικὴν ἀστάθειαν.

Εἶναι χρήσιμον νὰ ἀναφερθῶμεν εἰς τὰς ἀναπροσαρμογὰς τῶν νομισμάτων τῶν κρατῶν τῆς Εὐρώπης κατὰ τὴν χρονικὴν περίοδον ἀπὸ τὸ 1948 ἕως τοῦ τέλους τοῦ 1967¹.

Κατ' ἀρχὴν θὰ ἀναφερθῇ ἡ ἐξαιρέσις. Ἡ Ἑλβετία εἶναι τὸ μόνον εὐρωπαϊκὸν κράτος τὸ ὁποῖον καθ' ὅλον τὸ ὑπὸ κρίσιν διάστημα διετήρησε τὴν σταθερότητα τοῦ νομίσματός του Δὲν προέβη εἰς οὐδεμίαν νομισματικὴν ἀναπροσαρμογὴν. Προσθέτομεν ὅτι βάσει τῆς κειμένης νομοθεσίας ἡ νομισματικὴ ἀναπροσαρμογὴ δὲν εἶναι ἐπιτρεπτὴ εἰς Ἑλβετίαν ἀνευ προηγουμένης ἐγκρίσεως τῆς Βουλῆς. Διὰ τὰ ὑπόλοιπα κράτη θὰ γίνῃ μνεῖα κατὰ κατηγορίας συνολικῆς ὑποτιμῆσεως τοῦ νομίσματος. Ἡ κατανομὴ γίνεται εἰς 4 κατηγορίας.

Πρώτη κατηγορία. Ὑποτίμησις μέχρι 30 τοῖς ἑκατόν: Βέλγιον—Δ. Γερμανία—Ἰταλία—Λουξεμβούργον—Ὀλλανδία—Πορτογαλία. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω κρατῶν ἡ Δ. Γερμανία καὶ ἡ Ὀλλανδία ὑπετίμησαν τὸ νόμισμά των κατὰ 30 % περίπου τὸν Σεπτέμβριον 1949 (ἠκολούθησαν τὴν ὑποτίμησιν τῆς στερλίνης), ἀλλὰ προέβησαν ἀμφότεραι εἰς ἀνατίμησιν τούτου κατὰ 5 % τὸ 1961. Ἐπίσης ἡ Δ. Γερμανία ἀνετίμησε καὶ διὰ δευτέραν φορὰν τὸ νόμισμά της εἰς ποσοστὸν 9,29 % τὸν Ὀκτώβριον 1969.

Δευτέρα κατηγορία: Ὑποτίμησις ἀπὸ 30 ἕως 39 τοῖς ἑκατόν: Δανία—Νορβηγία—Σουηδία.

Τρίτη κατηγορία: Ὑποτίμησις ἀπὸ 40 ἕως 75 τοῖς ἑκατόν: Ἀγγλία—Ἰρλανδία—Ἀυστρία—Φινλανδία.

Τετάρτη κατηγορία: Ὑποτίμησις ἀνω τοῦ 75 τοῖς ἑκατόν: Γαλλία—Ἑλλάς—Ἰσλανδία—Ἰσπανία—Γιουγκοσλαβία. Ὅπως εἶναι αὐτονόητον ἡ Γαλλία ὑπήγετο εἰς τὴν τετάρτην κατηγορίαν, ἡ ὁποία εἶναι καὶ ἡ ἀνωτέρα εἰς ποσοστὸν

νομισματικής υποτιμήσεως πριν ή υποτίμηση την 8 Αυγούστου 1969 το φράγκον κατά 11.1 τοίς εκατόν.

Την οικονομική ανόρθωσιν τῆς Εὐρώπης ἐπαβοήθησεν, ὡς γνωστόν, ἀποφασιστικῶς ἡ ἀμερικανικὴ οικονομικὴ βοήθεια. Τὸ δολλάριον ἐξ ἄλλου ἀνεπλήρωσεν ἐπὶ μακρὸν χρονικὸν διάστημα τὴν ἀδυναμίαν τῶν εὐρωπαϊκῶν νομισμάτων εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν διεθνῶν συναλλακτικῶν τῶν σχέσεων.

Μὲ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς εὐρωπαϊκῆς οἰκονομίας καὶ τὴν σημειωθείσαν ἐν συνεχείᾳ αἰσθητὴν ἀνοδὸν τῆς παραγωγικῆς τῆς δραστηριότητος, ὡς καὶ μὲ τὴν ἀπόκτησιν μεταρρεψιμότητος ὑπὸ τῶν περισσοτέρων εὐρωπαϊκῶν νομισμάτων, ἐπανήρχισεν ἡ κανονικὴ πορεία τῆς οἰκονομίας τῶν εὐρωπαϊκῶν χωρῶν καὶ ἡ αὐτοδύναμος διεθνὴς κυκλοφορία τῶν βασικῶν ἐθνικῶν εὐρωπαϊκῶν νομισμάτων.

II. Ἡ σύστασις τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς

Τὰς προωθητικὰς δυνάμεις τῆς εὐρωπαϊκῆς οἰκονομίας τὰς ἐνίσχυσεν σοβαρῶς ἡ συνένωσις τοῦ εὐρωπαϊκοῦ οἰκονομικοῦ χώρου εἰς δύο οἰκονομικὰς ομάδας. Τὴν ομάδα τῶν κρατῶν ποὺ ἀποτελοῦν τὴν Εὐρωπαϊκὴν Οἰκονομικὴν Κοινότητα ἢ Κοινὴν Ἀγορὰν (σύστασις 25 Μαρτίου 1957 — ἐναρξίς λειτουργίας 1 Ἰανουαρίου 1958) καὶ τὴν ἐτέραν ομάδα ποὺ ἀπετέλεσε τὴν Εὐρωπαϊκὴν Ζώνην Ἐλευθέρων Συναλλαγῶν (ΕΖΕΣ—Συνθήκη Στοκχόλμης 20 Νοεμβρίου 1959).

Θὰ πρέπει νὰ σημειωθῇ ὅτι ἡ σύλληψις τῆς ἰδέας ἰδρύσεως τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς εἶναι ἀγγλική. Διότι διευτώθη τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Οὐίτστον Τσῶρτσιλ εἰς λόγον τοῦ ἐκφωνηθέντα εἰς Ζυρίχην τὸν Σεπτέμβριον 1946.

Ἀπὸ ἀπόψεως ἐπιδιωκτέου σκοποῦ ἡ Εὐρωπαϊκὴ Οἰκονομικὴ Κοινότης (Ε.Ο.Κ.), ἀποβλέπει εἰς τὴν οἰκονομικὴν ἐνοποίησιν ἢ ὀρθώτερον ὀλοκλήρωσιν, μὲ ἀνωτέραν προοπτικὴν τὴν πολιτικὴν ἔνωσιν τῶν κρατῶν-μελῶν τῆς. Ἐνῶ ἡ Εὐρωπαϊκὴ Ζώνη Ἐλευθέρων Συναλλαγῶν (ΕΖΕΣ), ἀρκεῖται εἰς τὴν δημιουργίαν ζώνης ἐλευθέρου ἐμπορίου². Τοῦτο σημαίνει ὅτι ἐντὸς τῆς δημιουργουμένης ζώνης, ἐπέρχεται μετὰ τῶν ἀποτελούντων ταύτην κρατῶν, ἀμοιβαίος δασμολογικὸς ἀφοπλισμὸς καὶ κατάργησις τῶν περιορισμῶν εἰς τὴν διεξαγωγὴν τοῦ ἐμπορίου. Ἐκαστὸν ὅμως τῶν κρατῶν ποὺ ἀποτελοῦν τὴν «ἐλευθέραν ζώνην» διατηρεῖ τὸ ἰδικόν του δασμολόγιον ἔναντι τῶν ἐκτὸς τῆς «ἐλευθέρου ζώνης» κρατῶν.

Ἡ ἔννοια ὅμως τῆς οἰκονομικῆς ἐνοποιήσεως εἶναι κατὰ πολὺ εὐρύτερα. Διότι ἐμπεριέχει: Πρῶτον, τὴν τελωνειακὴν ἔνωσιν, ποὺ περιλαμβάνει ἐκτὸς τοῦ ἀμοιβαίου δασμολογικοῦ ἀφοπλισμοῦ καὶ τῆς καταργήσεως τῶν ποσοτικῶν περιορισμῶν εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν δημιουργίαν ὑπὸ τῶν κρατῶν ποὺ τὴν ἀποτελοῦν, κοινῶν δασμολογίων ἔναντι τῶν τρίτων κρατῶν. Δεύτερον, τὴν ἔννοιαν τῆς «ἐσωτερικῆς ἀγορᾶς», ποὺ περιλαμβάνει ἐκτὸς τῆς τελωνειακῆς ἐνώσεως καὶ τὴν ἐλευθέραν διακίνησιν τοῦ συνόλου τῶν συντελεστῶν τῆς παραγωγῆς. Τρίτον, τὴν ἔννοιαν τῆς «οἰκονομικῆς ἐνώσεως», ποὺ περιλαμβάνει πλὴν τῶν ἀνωτέρω καὶ τὴν ἐναρμόνισιν τῶν ἐθνικῶν οἰκονομικῶν πολιτικῶν τῶν κρατῶν - μελῶν.

Πέραν τοῦ σταδίου τούτου εἰσερχόμεθα εἰς τὸ στάδιον τῆς «πλήρους οἰκονομικῆς ὀλοκληρώσεως», ὅτε ἐνοποιοῦνται αἱ νομισματικαί, φορολογικαί, κοινω-

νικαί και αναπτυξιακαί πολιτικά τῶν κρατῶν-μελῶν μὲ συνέχειαν τὴν ἐγκατάστα-
σιν κοινῆς ὑπερεθνικῆς ἀρχῆς.

Ἡ ὀλοκληρωμένη αὐτὴ μορφή τῆς ἐνοποιήσεως, δὲν ἔχει εἰσέτι ἀπασχολή-
σει εἰς οἰονδήποτε βαθμὸν τὰ ὄργανα τῆς Κοινότητος. Καὶ ὅπως ἦτο φυσικὸν δὲν
ἀπασχόλησε τὴν διάσκεψιν κορυφῆς ποὺ συνήλθεν εἰς Χάγην τὴν 1 - 2 Δεκεμ-
βρίου 1969.

Ὑπὸ τὴν μορφήν τῆς οἰκονομικῆς ἐνώσεως τὸ σύνολον τῶν νομοθετικῶν
διατάξεων ποὺ καθορίζουν τὸν τρόπον λειτουργίας τῶν ὀργάνων ποὺ ἔχουν σχέ-
σιν μὲ τὴν διαδικασίαν τῶν συναλλαγῶν καὶ τὴν μεταφορὰν κεφαλαίων, ὡς καὶ
ἐπίπτωσιν ἐπὶ τῆς παραγωγικῆς δραστηριότητος καθίστανται ἐνιαῖαι εἰς τὸν χῶ-
ρον τῶν κρατῶν-μελῶν. Εἰδικώτερον ἢ διαμόρφωσις τῶν συνθηκῶν ποὺ θὰ ἐπι-
τρέψουν τὴν στενὴν νομισματικὴν συνεργασίαν μὲ συνέχειαν τὴν νομισματικὴν
ἐνοποίησιν, προϋποθέτει τὸν συντονισμόν τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς τῶν κρατῶν-
μελῶν, τὴν ταυτότητα τῆς θεσμικῆς ὀργανώσεως διὰ τὰς βασικὰς δημοσιονομικὰς
καὶ νομισματικὰς λειτουργίας, ὡς καὶ τὴν δημιουργίαν Εὐρωπαϊκοῦ Ἀποθεματι-
κοῦ Ταμείου.

Τὸ μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Ε.Ο.Κ. κ. Hans von der Gräben, εἰς εἰδικὴν
συγγραφὴν ἐκδοθεῖσαν πρὸς τιμὴν τοῦ Guenter Schmoeldey «Νομισματικὴ θε-
ωρία καὶ Νομισματικὴ πολιτικὴ», γράφει τὰ ἀκόλουθα σχετικῶς μὲ τὸ ὑπὸ κρίσιν
θέμα³. «... Ἐκ τούτου δὲ δύνανται νὰ συναχθοῦν τρεῖς βασικαὶ ἀνάγκαι: Πρῶ-
τον, αἱ ἐντὸς τῆς τελωνειακῆς ἐνώσεως πληρωμαὶ πρέπει νὰ εἶναι δυνατὸν νὰ
ἐξασφαλίζονται νομικῶς καὶ νὰ πραγματοποιῶνται μὲ τὸ μικρότερον κόστος. Δεύ-
τερον, πρέπει νὰ ἀποδεδειχθοῦν αἱ κινήσεις βραχυπροθέσμου καὶ μακροπροθέ-
σμου κεφαλαίου ἐντὸς τῆς ἐνώσεως. Τρίτον, πρέπει νὰ δημιουργηθῇ ταχέως εὐ-
ρωπαϊκὴ κεφαλαιαγορά. Ἐπὶ πλέον ἐνδείκνυται ἡ ἐπιβολὴ τάξεως εἰς τὸ χάος τῶν
μονάδων ὑπολογισμοῦ αἱ ὁποῖαι χρησιμοποιοῦνται σήμερον ἐντὸς τοῦ πλαισίου
τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κοινοτήτων...».

Πρέπει ἐπίσης νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ διεύρυνσις τοῦ οἰκονομικοῦ χώρου
ἀποτελεῖ ἐπιταγὴν τῆς μεταπολεμικῆς ἐποχῆς καὶ πρὸ παντὸς συμμόρφωσιν πρὸς
τὰς ἀνάγκας τὰς ὁποίας προεκάλεσεν ἡ ἀλματώδης ἀνάπτυξις τῆς τεχνικῆς. Εἰδι-
κώτερον τὴν ἐνωσιν τοῦ εὐρωπαϊκοῦ γεωγραφικοῦ χώρου τὴν ἐπιτάσσει καὶ ἡ
δημιουργία τῶν δύο ὑπερδυνάμεων ἐναντι τῶν ὁποίων ἡ Εὐρώπη μὲ τὴν κατά-
τημσίν της εἰς ἐπὶ μέρους ἐθνικὰς μονάδας, δὲν ἔχει τὴν δυνατότητα νὰ ἐπιβιώσῃ
ὡς αὐτοδύναμος πολιτικὴ καὶ οἰκονομικὴ ὄντοτης. Ἐνδεικτικὴ ἐπὶ τοῦ θέματος
τούτου εἶναι ἡ διαπίστωσις τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πολιτικοῦ Σπάακ τὴν ὁποίαν περιέ-
λαβε εἰς τὴν εἰσήγησίν του διὰ τὴν δημιουργίαν τῆς Εὐρωπαϊκῆς Οἰκονομικῆς
Κοινοτήτος.

Ἀναφέρει ὁ Σπάακ: «Οὐδεμία ἐκ τῶν ἑξ ἠωρῶν ποὺ συνιστοῦν τὴν Κοι-
νήν Ἄγοράν, ἦτο εἰς θέσιν μόνῃ νὰ ὑποβληθῇ εἰς τὰς τεραστίας δαπάνας τὰς
ἀπαιτούμενας διὰ τὴν ἐπιστημονικὴν ἔρευναν καὶ τὰς βασικὰς ἐπενδύσεις αἱ ὁποῖαι
θὰ ἐπέτρεπον τὴν συμμετοχὴν της εἰς τὴν ἐπανάστασιν τὸν ὁποῖαν ὑπόσχεται ἡ
ἀτομικὴ ἐποχὴ».

Ἡ Κοινὴ Ἄγορὰ λόγῳ τῆς εὐρύτητος καὶ τοῦ πολυπλεύρου τῶν καταστα-

τικῶν της ἐπιδιώξεων, ἦτο φυσικὸν νὰ ἐμφανίσῃ ἀνωτέρας ἐπιδόσεις τῆς ΕΖΕΣ εἰς τὸν οἰκονομικὸν τομέα μὲ προοπτικὴν ἐπιτεύξεως γενικωτέρων ὀργανικῶν ἀναμορφώσεων ἐπὶ τῆς ἐκπολιτιστικῆς, κοινωνικῆς καὶ πολιτικῆς ζωῆς εἰς τὸν γεωγραφικὸν χώρον τῶν κρατῶν-μελῶν της, ὡς καὶ ἀποδέσμευσιν νέων δυνάμεων ἀναπτύξεως ἐντὸς τοῦ ἐνιαίου οἰκονομικοῦ χώρου. Διότι ἡ ἐνοποίησης ἐπὶ μέρους οἰκονομικῶν χώρων δὲν ἰσοῦται πρὸς τὸ ἀπλοῦν ἀθροιστικὸν σύνολον τῶν ἐν ἐνεργείᾳ παραγωγικῶν τῶν δυνάμεων. Ἀλλὰ ἀποτελεῖ οἰκονομικὸν χώρον ὃ ὁποῖος δημιουργεῖ νέας παραγωγικὰς δυνάμεις καὶ ἀποδεσμεύει ἐτέρας διατελούσας ἐν ἀδρανείᾳ ἐντὸς τοῦ κατατετημημένου γεωγραφικῶς χώρου.

Πρὸς ἀπόδειξιν τῶν ἀνωτέρω ἀρκοῦν δύο ἀριθμοί. Τὸ ποσοστὸν αὐξήσεως τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος ἀπὸ τοῦ 1958 καὶ ἐντεῦθεν εἰς μὲν τὴν Ἀγγλίαν ἀνῆλθεν εἰς 2,8 τοῖς ἑκατὸν ἐτησίως, ἐνῶ εἰς τὴν Κοινὴν Ἀγορὰν εἶναι 5,5 τοῖς ἑκατόν. Ὅπως εἶναι φυσικὸν ἢ διαφορὰ τῷ ρυθμῷ τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως, ἔχει ἀνάλογον ἐπίπτωσιν καὶ εἰς τὴν ἐξέλιξιν τῶν ὑπολοίπων οἰκονομικῶν μεγεθῶν, ὅπως π. χ. εἰς τὴν κοινωνικὴν πρόνοιαν, κλπ.

Σήμερον ἡ Κοινὴ Ἀγορὰ, λόγω τῆς ὀργανικῆς της ὑπεροχῆς, ἀποτελεῖ τὸν μόνον πόλον ἕλξεως πρὸς οἰκονομικὴν ἐνοποίησιν καὶ στενὴν συνεργασίαν εὐρωτέρας μορφῆς, τοῦ συνόλου τῶν ἐπὶ μέρους ἐθνικῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν καὶ πιθανολογεῖται μετὰ βεβαιότητος ἢ προσεχῆς ἐνσωμάτωσις εἰς ταύτην τῶν κρατῶν τῆς ΕΖΕΣ.

Διὰ νὰ ὑπάρξῃ ὁμοῦ οἰκονομικὴ ἐνοποίησις θὰ πρέπει, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, νὰ δημιουργηθοῦν αἱ προϋποθέσεις τῆς νομισματικῆς ἐνοποιήσεως. Τοῦτο προϋποθέτει καὶ τὴν εὐθυγράμωσιν ταύτης μὲ τὰς διατάξεις τοῦ ἀρμοδίου καθ' ὕλην διεθνοῦς ὀργανισμοῦ εἰς τὸν ὁποῖον τὰ ἐπὶ μέρους κράτη-μέλη τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς ὑπάγονται, ἦτοι μὲ τὰς διατάξεις τοῦ Διεθνοῦς Νομισματικοῦ Ταμείου.

Πρέπει πρὸς παντὸς τὰ κράτη-μέλη τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς, νὰ ἐκφράζωνται κατὰ τρόπον ἐνιαῖον εἰς τὰς διεθνεῖς διασκέψεις καὶ νὰ λαμβάνουν ἀποφάσεις εἰς ὃ,τι ἀφορᾷ τὴν πολιτικὴν τῆς Κοινοῦτητος διὰ πλειοψηφίας. Τὸ veto εἰς τὴν λήψιν τῶν ἐνδοκοινοτικῶν ἀποφάσεων, πρέπει νὰ ἀποτελέσῃ παρελθόν.

Δὲν θὰ ἦτο ἄσκοπον νὰ ἐνθυμηθῶμεν, τὴν ἐκ διαμέτρου ἀντίθετον θέσιν τὴν ὁποῖαν ἐτήρησεν ἡ Γαλλία τοῦ Νιτέ Γκόλ, ἐναντι τῶν ἀπόψεων τῶν ὑπολοίπων κρατῶν-μελῶν τῆς Ε.Ο.Κ. εἰς κρίσιμους διασκέψεις τοῦ Διεθνοῦς Νομισματικοῦ Ταμείου ἢ τῶν Δέκα, κατὰ τὴν διαμόρφωσιν καὶ λήψιν ἀποφάσεων ἐπὶ βασικῶν διεθνῶν νομισματικῶν θεμάτων.

III. Τί προβλέπει ἡ συνθήκη τῆς Ρώμης διὰ τὴν Οἰκονομικὴν καὶ Νομισματικὴν συνεργασίαν

Τὸν καταστατικὸν χάρτην τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς, τὸν ἀποτελεῖ ἡ Συνθήκη τῆς Ρώμης. Οἱ Συντάκται τῆς Συνθήκης τῆς Ρώμης, λόγω τοῦ διεθνοῦς καὶ εὐρωπαϊκοῦ κλίματος πού ἐπεκράτει κατὰ τὴν σύνταξιν της καὶ τῆς εὐρύτητος τῶν σκοπῶν πού διὰ ταύτης ἐπεδιώκοντο, ἦτο φυσικὸν νὰ ἀποφεύγουν τὴν διατύπωσιν ἀκάμπτων διατάξεων. Ἀντιθέτως, ἡ ἔλλειψις διεθνοῦς ἐμπειρίας ἐπὶ τοῦ τρώ-

που ένοποιήσεως έθνικῶν οικονομικῶν χώρων εἰς ένιαίαν έσωτερικήν άγοράν, υπεχρέωσε τοὺς συντάκτας νά προτιμήσουν τήν έλαστικήν διατύπωσιν τοῦ Καταστατικοῦ χάρτου τῶν ἐπὶ μέρος διατάξεων εἰς τρόπον ὥστε νά ὑπάρχη ἡ εὐχέρεια τῆς προσαρμογῆς τῶν διατάξεων εἰς τὰς ἐκ τῶν πραγμάτων διαμορφουμένας συνθήκας. Εἰδικώτερον, εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ τὰ οἰκοσμικά καὶ νομισματικά θέματα, διὰ τῆς τηρηθείσης τακτικῆς, παρέχεται ἡ δυνατότης εἰς τὴν διεθνῆ ἔμπειρίαν καὶ εἰς τὴν ἐξελισσομένην ἐπιστημονικήν σκέψιν, νά προσφέρουν τὴν δημιουργικήν των συμβολήν διὰ τὴν ὀρθὴν ἐπίλυσιν τῶν συνεχῶς διευρυομένων διεθνῶν ἀντιλήψεων ἐπὶ τῶν βασικῶν τούτων θεμάτων.

Ὑπὸ τὴν ἐπίρρειαν τῶν ἀναφερθεισῶν σκέψεων, οἱ συντάκται τῆς Συνθήκης τῆς Ρώμης, ἤτο φυσικόν νά ἀντιμετωπίσουν κατὰ τρόπον ἀσαφῆ καὶ μὲ γενικότητα, τὸ θέμα τῆς τηρητέας νομισματικῆς πολιτικῆς καὶ τὴν ἔκτασιν τῶν λεπτείων διορθωτικῶν μέτρων πρὸς ἐξισορρόπησιν τῶν ἰσοζυγίων πληρωμῶν, ὡς καὶ ἰσοστάθμισιν τῶν συναλλαγματικῶν ἰσοτιμιῶν. Ἐπίσης δὲν διέγραψαν κατὰ τρόπον συγκεκριμένον τὴν ἀκολουθητέαν μέθοδον πρὸς συντονισμόν τῆς οικονομικῆς πολιτικῆς τῶν κρατῶν-μελῶν. Ἐκ τῶν 248 ἄρθρων τῆς Συνθήκης τῆς Ρώμης μόνον ὀκτῶ ἄρθρα, ἤτοι τὸ ἄρθρον 6 καὶ τὰ ἄρθρα 103-109, διατίθενται διὰ τὴν οικονομικὴν πολιτικὴν καὶ τὴν διαγραφὴν τῶν ἐκάστοτε πλαισίων ἐνεργείας τῶν ὀργάνων τῆς Κοινότητος καὶ ἕτερα ἑπτὰ ἄρθρα διὰ τὴν κίνησιν τῶν κεφαλαίων (ἄρθρα 67-73)⁴.

Οὕτως, εἰς τὸ 1 Κεφάλαιον τῆς Συνθήκης (ἄρθρον 6), σχετικόν μὲ τὰς βασικὰς ἀρχὰς τῆς Κοινότητος ἀναφέρεται: «Τὰ κράτη μέλη ἐν στενῇ συνεργασίᾳ μετὰ τῶν ὀργάνων τῆς Κοινότητος, συντονίζουσι τὴν οικονομικὴν των πολιτικὴν κατὰ τὸ ἀναγκαῖον πρὸς ἐπίτευξιν τῶν ἀντικειμενικῶν σκοπῶν τῆς παρούσης Συμβάσεως μέτρον.

Τὰ ὄργανα τῆς Κοινότητος φροντίζουσι ἵνα μὴ τίθεται ἐν κινδύνῳ ἡ ἐσωτερικὴ καὶ ἐξωτερικὴ νομισματικὴ (financière) σταθερότης τῶν κρατῶν-μελῶν».

Ἐπομένως ὁ συντονισμὸς τῆς ἐπὶ μέρος οικονομικῆς πολιτικῆς τῶν κρατῶν-μελῶν δὲν θεωρεῖται αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν ὡς σκοπός, ἀλλὰ ὑπηρετεῖ τὸν βασικόν σκοπὸν ὁ ὁποῖος εἶναι ἡ προώθησις τῆς εὐημερίας μέσῳ τῆς Κοινότητος καὶ τῶν στενωτέρων σχέσεων μετὰ τῶν κρατῶν-μελῶν. Κατὰ συνέπειαν διὰ τοῦ ἄρθρου 6 τίθεται εὐθέως θέμα (μέτρον) ὡς πρὸς τὸ μέγεθος τοῦ ἀπαιτουμένου συντονισμοῦ εἰς τὴν μετὰ τῶν κρατῶν-μελῶν ἀσκουμένην οικονομικὴν πολιτικὴν διὰ τὴν ἐπίτευξιν τοῦ τιθεμένου σκοποῦ. Τίθεται ὡς ἐκ τούτου θέμα ὡς πρὸς τὴν ἔκτασιν τῆς ἀπαιτουμένης οικονομικῆς συνεργασίας. Ἐάν π.χ. πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ βασικοῦ σκοποῦ τῆς Συνθήκης ἀπαιτεῖται ἀπλῆ ἀνταλλαγὴ διαβουλεύσεων ἢ ἀντιθέτως χρειάζεται ἀσκήσις πλήρους οικονομικῆς συνεργασίας. Μεταξὺ τῶν δύο ἄκρων εἶναι δυνατόν νά ὑπάρξουν πολλαὶ ἐκδοχαὶ αἱ ὁποῖαι καθιστοῦν ὄχι καὶ τόσον εὐχερῆ τὴν ὀρθὴν ἀντιμετώπισιν τοῦ ἐπιδιωκομένου σκοποῦ.

Γραμμὴν κατευθύνσεως ὡς πρὸς τὸ μέγεθος τῆς ἀπαιτουμένης οικονομικῆς συνεργασίας, δυνάμεθα νά λάβωμεν ἀπὸ τὰ ἑπτὰ ἄρθρα τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὴν οικονομικὴν πολιτικὴν. Ταῦτα εἶναι τὰ 103-109 (Κεφάλαιον III τῆς Συνθήκης). Τὸ ἄρθρον 103 ἀναφέρει: Τὰ κράτη-μέλη θεωροῦν τὴν πολιτικὴν των συγκυρία

ὡς ζήτημα κοινῷ ἐνδιαφέροντος. Συνεννοοῦνται μεταξύ των καὶ μετὰ τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν πρὸς λήψιν μέτρων ἀναλόγως τῶν περιστάσεων.

Τὰ ὑπόλοιπα ἐξ ἄρθρα 104-109 συνιστοῦν ἰδιαίτερον κεφάλαιον σχετικῶν μὲ τὸ ἰσοζύγιον πληρωμῶν. Εἰδικώτερον, διὰ τοῦ ἄρθρου 105 προβλέπεται ἡ ἴδρυσις Νομισματικῆς Ἐπιτροπῆς συμβουλευτικῆς χαρακτῆρος καὶ διαγράφεται τὸ περιεχόμενον τῆς ἀποστολῆς τῆς, ὡς καὶ ὁ τρόπος συνεργασίας ταύτης μετὰ τῶν ὀργάνων τῆς Κοινότητος.

Ἐπίσης θὰ ἀναφερθῶμεν λεπτομερέστερον εἰς τὸ ἄρθρον 107 καὶ τοῦτο διότι ἀναφέρεται εἰς τὸ ἐπίμαχον θέμα τῶν νομισματικῶν ἰσοτιμιῶν. Τὸ ἄρθρον τοῦτο διατυπῶται ὡς ἀκολούθως: «Ἐκαστον κράτος-μέλος θεωρεῖ τὴν σχετικὴν πρὸς τὴν τιμὴν συναλλάγματος πολιτικὴν του ὡς πρόβλημα κοινῷ ἐνδιαφέροντος. Ἐὰν τὸ κράτος-μέλος μεταβάλλῃ τὴν τιμὴν συναλλάγματός του κατὰ τρόπον μὴ ἀνταποκρινόμενον εἰς τοὺς διατυπωμένους ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 10 ἀντικειμενικοὺς σκοποὺς καὶ νοθεύοντα σοβαρῶς τοὺς ὅρους τοῦ συναγωνισμοῦ, ἡ Ἐπιτροπὴ (Commission) δύναται, μετὰ γνώμην τῆς Νομισματικῆς Ἐπιτροπῆς, νὰ παράσχῃ τὴν ἄδειαν εἰς ἄλλα κράτη-μέλη νὰ λάβουν, διὰ μίαν αὐστηρῶς περιορισμένην περίοδον, τὰ ἀναγκαῖα μέτρα, τῶν ὁποίων καθορίζει τοὺς ὅρους καὶ τὰς λεπτομερείας, διὰ νὰ ἀποφύγῃ τὰς συνεπειὰς τῆς πράξεως ταύτης».

Ἀπὸ τοῦ 1964 τὰ κράτη-μέλη καθώρισαν ὡς διαδικασίαν, ὅπως πρὸ τῆς μεταβολῆς συναλλαγματικῆς ἰσοτιμίας, λαμβάνουν χώραν διαβουλεύσεις μεταξύ των καὶ ὅπως εἰς ταύτας λαμβάνῃ μέρος ἡ Ἐπιτροπὴ (Commission).

Τὰ δύο ὑπόλοιπα ἄρθρα 108 καὶ 109, ἀναφέρονται εἰς τὴν τηρητέαν διαδικασίαν εἰς περίπτωσιν σοβαρᾶς ἀπειλῆς δυσχερειῶν τοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν κράτους-μέλους καὶ εἰδικώτερον εἰς τὸν τρόπον παροχῆς εἰς τοῦτο ἀμοιβαίας συνδρομῆς.

IV. Τί ἐπέδρασεν εἰς τὴν ἐπιτάχυνσιν τῆς διαδικασίας

Εἰσηγητικῶς, εἰς τὸ προηγούμενον κεφάλαιον, ἀνεφέρθησαν οἱ λόγοι διὰ τοὺς ὁποίους οἱ συντάκται τῆς Συνθήκης τῆς Ρώμης ἦσαν ἐκ τῶν πραγμάτων ὑποχρεωμένοι νὰ διατυπώσουν τὰς σχετικὰς μὲ τὴν ἑναρμόνισιν τῆς οἰκονομικῆς καὶ νομισματικῆς πολιτικῆς τῶν κρατῶν-μελῶν διατάξεις μὲ ἀσαφεῖς γενικότητας.

Πράγματι, ἐπὶ τῶν δύο ἀνωτέρω βασικῶν θεμάτων ἡ Συνθήκη ἀντὶ νὰ περιέχῃ συγκεκριμένας διατάξεις καὶ προγραμματισμένα πλαίσια ἐνεργειῶν πρὸς ἐπίτευξιν σαφῶς τιθεμένων ἀντικειμενικῶν σκοπῶν περιλαμβάνει κατευθυντηρίους γραμμὰς καὶ ἀσαφεῖς ἀντικειμενικοὺς σκοποὺς.

Ἡ συνειδητοποίησις τῆς ἀνάγκης ὅπως προχωρήσουν εἰς ἐκπόνησιν συγκεκριμένων σχεδίων πρὸς ἐπίτευξιν σαφῶς προσδιοριζομένων ἀντικειμενικῶν σκοπῶν, ἐπεβοηθήθη καὶ ἐκ τῶν σημειωθειῶν ἐξελίξεων.

Θὰ ἀναφερθῶμεν ἐνδεικτικῶς εἰς τὰς ἐξελίξεις αἱ ὁποῖαι συνέτεινον εἰς τὴν διαμόρφωσιν τῶν ἐπικρατουσῶν ἐπὶ τῶν ὑπὸ κρίσιν θεμάτων ἀντιλήψεων.

Πρῶτον. Ἡ μέχρι τοῦδε σημειωθείσα οἰκονομικὴ πρόοδος εἰς τὸν οἰκονομικὸν χώρον τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς διὰ τῆς μετατροπῆς ὄρισμένων βασικῶν το-

μέων οικονομικής και δημοσιονομικής πολιτικής των ἑξ κρατῶν-μελῶν εἰς ἐνιαίαν ἐσωτερικὴν ἀγοράν. Καὶ οἱ τομεῖς οὗτοι εἶναι: Ἡ καθιέρωσις τῆς τελωνειακῆς ἐνώσεως, ἥτοι ὁ ἀμοιβαῖος δασμολογικὸς ἀφοπλισμὸς μὲ ταυτόχρονον ἀπόκτησιν κοινῶν δασμολογίου ἐναντι τῶν τρίτων χωρῶν. Τὸν βαθμὸν τῆς ἀναπτύξεως τὸν παρουσιάζει ἡ ἐξέλιξις τῶν ἐξαγωγῶν - εἰσαγωγῶν τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς τόσον μεταξὺ τῶν κρατῶν-μελῶν τῆς, ὅσον καὶ μετὰ τῶν μὴ κρατῶν-μελῶν. Αὕτη ἔχει ὡς ἀκολούθως κατὰ τὴν χρονικὴν περιόδον ἀπὸ 1958 ἕως 1969 (εἰς δισεκατομμυδολάρια).

	1958	1969	Αὔξεις ποσ.	
			1958	69 % ποσ.
Ἐμπόριον μεταξὺ τῶν κρατῶν - μελῶν				
Ἐξαγωγαὶ	6,9	36,5	29,6	431
Εἰσαγωγαὶ	6,8	36,3	29,5	435
Ἐμπόριον μὲ μὴ κράτη-μέλη				
Ἐξαγωγαὶ	15,9	39,2	23,3	147
Εἰσαγωγαὶ	16,2	39,3	23,1	143

Τὸ ἀναμφισβήτητον ὅμως τοῦτο ἐπίτευγμα δημιουργεῖ τὴν ἀνάγκην λήψεως συμπληρωματικῶν μέτρων, ἄνευ τῶν ὁποίων προκαλοῦνται σοβαρὰ διαταραχὰ εἰς παραλλήλους οὐσιώδεις τομεῖς. Οὕτω π.χ. εἰς τὸν βιομηχανικὸν τομέα, ὁ πλήρης δασμολογικὸς ἀφοπλισμὸς μεταξὺ τῶν κρατῶν - μελῶν καὶ ἡ διατήρησις διαφορετικῶν φορολογικῶν συστημάτων ὑπὸ τούτων, παρεμποδίζει τὴν ὁμαλὴν διεξαγωγὴν τοῦ ἐσωκοινοτικῶν ἐμπορίου.

Εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ οικονομικοῦ χώρου τῆς Κοινότητος, συνέτεινεν ἐπίσης ἡ ἀπόκτησις κοινῆς ἀγροτικῆς πολιτικῆς. Ἄλλὰ καὶ τὸ ἐπὶ τοῦ ἀκανθώδους τούτου θέματος ἐπίτευγμα, δημιουργεῖ ἀντιρρόπους ἀντιανακλαστικὰς ἐπιπτώσεις ἐπὶ τῆς ὁμαλῆς γεωργικῆς καὶ ἐμπορικῆς πολιτικῆς τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς, αἱ ὁποῖαι πρέπει νὰ τύχουν ἰδιαιτέρας προσοχῆς. Διότι ἡ καθιέρωσις ὑψηλῶν ἐνιαίων τιμῶν διὰ τὰ ἀγροτικὰ προϊόντα μὲ ἐπιβολὴν εἰσφορῶν ἐπὶ τῶν εἰσαγομένων ἀπὸ τρίτας χώρας, ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα ἀφ' ἑνὸς τὴν δημιουργίαν πλεονασμάτων καὶ ἀφ' ἑτέρου προκαλεῖ σοβαρὸν δημοσιονομικὸν βάρος τὸ ὁποῖον ἐπιπίπτει κυρίως ἐπὶ τῶν βιομηχανικῶν κρατῶν-μελῶν.

Ἀσχέτως ὅμως πρὸς τὰ ἀνωτέρω, πρέπει πάντοτε νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν μας, ὅτι οἱ καταστατικοὶ σκοποὶ τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς εἶναι εὐρύτεροι καὶ δὲν περιορίζονται εἰς τὴν ἀπόκτησιν τελωνειακῆς ἐνώσεως καὶ κοινῆς γεωργικῆς πολιτικῆς. Μέχρι τοῦδε ὅμως δὲν ἐλήφθησαν αἱ πρὸς συμπλήρωσιν τῶν καταστατικῶν ἐπιδιώξεις ἀποφάσεις. Ὑφίσταται μόνον ἡ δήλωσις τῶν μελῶν τῆς Διασκέψεως κορυφῆς (Δεκέμβριος 1969), διὰ τῆς ὁποίας ἐπιβεβαιοῦται ἡ ἀπόφασις τῆς ἡγεσίας τῶν κρατῶν-μελῶν τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς, «ὅτι θὰ ἀρχίσῃ ἡ λήψις τῶν ἀποφάσεων διὰ τῶν ὁποίων ἡ Κοινὴ Ἀγορὰ θὰ μετατραπῇ ἀπὸ τελωνειακὴν ἔνωσιν εἰς οἰκονομικὴν ἔνωσιν. Δεύτερον. Αἱ προκληθεῖσαι δυσχέρειαι εἰς τὴν διεθνή οἰκονο-

μικὴν ἐξέλιξιν ἐκ τοῦ δολλαρίου, ὡς τοῦ μόνου ἐν τῇ οὐσίᾳ ἀποθεματικοῦ νομίσματος τοῦ συστήματος καὶ αἱ ἐκ τούτων δυσμενεῖς ἐπιπτώσεις ἐπὶ τῆς διεθνοῦς ρευστότητος».

Εἶναι ἀναμφισβήτητον ὅτι τὸ δολλάριον προσέφερε μεγάλας ὑπηρεσίας εἰς τὴν διεθνήν οικονομικὴν ἀνάπτυξιν, ὡς βασικὸν ἀποθεματικὸν νόμισμα. Εἶναι ὅμως ἐπίσης ἀναντίρρητον ὅτι ὑπὸ τὰς ἐπικρατούσας συνθήκας, λόγῳ ἐνδογενῶν αἰτίων καὶ διεθνῶν ἐμπλοκῶν τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν, ἐνδείκνυται ἡ ἐπιβοήθησις τοῦ δολλαρίου εἰς τὸν ἱποθεματικὸν του ρόλον. Ἡ τυχὸν ἐξικολούθησις τῆς ὑφισταμένης καταστάσεως, εἶναι σφόδρα πιθανὸν νὰ προκαλέσῃ κατάρρευσιν τοῦ διεθνοῦς οικονομικοῦ καὶ νομισματικοῦ οἰκοδομήματος.

Ἡ διεθνὴς οικονομικὴ πραγματικότης ἐπιτάσσει τὴν δημιουργίαν «εὐρωπαϊκοῦ νομίσματος», δηλαδὴ νομίσματος τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς, ὡς παραλλήλου πρὸς τὸ δολλάριον ἀποθεματικοῦ νομίσματος.

Εἶναι ἐνδεικτικὴ ἡ πρὸς τοῦτο δήλωσις τοῦ Ὑπουργοῦ Οἰκονομικῶν τῆς Γαλλίας κ. Giscard d' Estaing. Ἐδήλωσε : Ἡ Κοινὴ Ἀγορὰ πρέπει νὰ δημιουργήσῃ σταδιακῶς τὴν νομισματικὴν τῆς «προσωπικότητα». Δὲν ὑπάρχει καμία ἀμφιβολία ὅτι ἡ εὐρωπαϊκὴ νομισματικὴ μονάς, θὰ συμπληρώσῃ τὸ δολλάριον εἰς τὸν διεθνήν ἀποθεματικὸν του ρόλον καὶ θὰ ἐνισχύσῃ τὴν παρουσίαν τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς εἰς τὰ διεθνή νομισματικὰ θέματα⁵.

Τρίτον. Αἱ ἀπρόβλεπτοι εἰς ὄγκον μετακινήσεις κεφαλαίων αἱ ὁποῖαι προκαλοῦνται κυρίως ἀπὸ κερδοσκοπικὰς καὶ πολιτικὰς κρίσεις ἐντὸς ἐνὸς γενικοῦ κλίματος δυσπιστίας καὶ ἀβεβαιότητος. Ὁ ἀκαδημαϊκὸς Ξεν. Ζολώτας (Οἰκονομικὸς Ταχυδρόμος, 20 Αὐγούστου, π.ῆ.), ἀναφέρει ὅτι τὰ ρεύματα ταῦτα προκαλοῦν τὰς ἀλογίστους διακυμάνσεις τῶν ἰσοζυγίων πληρωμῶν μὲ ἄκρως διαταρακτικὰς ἐπιδράσεις ἐπὶ τοῦ διεθνοῦς νομισματικοῦ συστήματος. Τοιαῦται διακυμάνσεις ἐσημειώθησαν ἐσχάτως εἰς Γαλίαν μὲ τὴν φυγὴν τῶν κεφαλαίων, λόγῳ τῆς δημιουργηθείσης κοινωνικῆς καὶ πολιτικῆς ἀναταραχῆς, ὡς καὶ εἰς τὴν Δυτικὴν Γερμανίαν μὲ τὴν μαζικὴν ἐκροὴν τῶν κεφαλαίων, πού ἔλαβε χώραν μετὰ τὴν ἀνατίμησιν τοῦ μάρκου. Τέταρτον. Ἡ διὰ τὴν ὁμαλὴν λειτουργίαν βασικῶν καταστατικῶν ἐπιδιώξεων τῆς Συνθήκης τῆς Ρώμης ὑφισταμένη ἀνάγκη δημιουργίας ἐνιαίας εὐρωπαϊκῆς νομισματικῆς μονάδος⁶. Ἡ πλέον ἐνδεικτικὴ περίπτωσις εἶναι ἡ ἐφαρμογὴ τῆς ἐνιαίας τιμῆς τῶν γεωργικῶν προϊόντων τῆς Κοινοτήτος καὶ αἱ προκαλούμεναι ἐμπλοκαὶ ἐκ τῶν μεταβολῶν εἰς τὰς ἰσοτιμίας τῶν ἐθνικῶν νομισμάτων τῶν κρατῶν-μελῶν. Καὶ τοῦτο διότι ἡ ἐναρμόνισις τῆς ἀγροτικῆς πολιτικῆς καὶ ἡ ἐλευθέρα κυκλοφορία τῶν ἀγροτικῶν προϊόντων ἐντὸς τοῦ γεωγραφικοῦ χώρου τῶν κρατῶν-μελῶν, βασίζονται ἐπὶ τῆς ἐνιαίας τιμῆς τῶν κατ' ἴδιαν γεωργικῶν προϊόντων. Αἱ τιμαὶ ἐξ ἄλλου τῶν γεωργικῶν προϊόντων ἐκφράζονται εἰς εἰδικὴν μονάδα ὑπολογισμοῦ, ἡ ὁποία ἐν προκειμένῳ ἰσχύει μὲ τὴν εἰς χρυσὸν περιεκτικότητα τοῦ δολλαρίου (0,88867088 γραμμάρια χρυσοῦ).

Ἡ ἀντίστοιχος τιμὴ ἐκάστου γεωργικοῦ προϊόντος, ἐντὸς τοῦ γεωγραφικοῦ χώρου ἐκάστου κράτους-μέλους, ἐκφράζεται εἰς τὴν ἰσοτιμίαν τοῦ ἐθνικοῦ νομίσματος τούτου ἔναντι τοῦ δολλαρίου. Ὅπως εἶναι φυσικόν, εἰς περιπτώσιν μεταβολῆς τῆς ἰσοτιμίας τοῦ ἐθνικοῦ νομίσματος ἐνὸς κράτους-μέλους ἔναντι τοῦ

δολλαρίου, αἱ ἐπὶ μέρους ἐθνικαὶ τιμαὶ τῶν γεωργικῶν προϊόντων μεταβάλλονται ἀντιστοίχως. Εἰς περίπτωσιν ὑποτιμῆσεως τοῦ ἐθνικοῦ νομίσματος, ἔναντι τοῦ δολλαρίου, αἱ τιμαὶ τῶν γεωργικῶν προϊόντων θὰ πρέπει νὰ αὐξηθοῦν ἐντὸς τῶν ἐθνικῶν ὄριων τοῦ κράτους-μέλους πὺ μεταβάλλει ἰσοτιμίαν κατὰ τὸ ποσοστὸν τῆς ὑποτιμῆσεως. Ἀντιστρόφως εἰς περίπτωσιν ὑπερτιμῆσεως τοῦ ἐθνικοῦ νομίσματος ἔναντι τοῦ δολλαρίου, αἱ τιμαὶ τῶν γεωργικῶν προϊόντων τοῦ κράτους-μέλους θὰ πρέπει νὰ μειωθοῦν κατὰ τὸ ποσοστὸν τῆς ὑπερτιμῆσεως. Θὰ πρέπει νὰ προστεθῇ ὅτι ἀπὸ τοῦ Μαΐου 1968, ἐνεκρίθη εἰδικὸς κανονισμὸς βάσει τοῦ ὁποίου ἐρρυθμίσθη τὸ ὅλον θέμα ἐπὶ ἐλαστικωτέρας βάσεως ὡς πρὸς τὸν ἐκάστοτε προσδιορισμὸν τῆς ἀξίας τῆς εἰδικῆς μονάδος ὑπολογισμοῦ, εἰς περίπτωσιν μεταβολῆς τῶν νομισματικῶν ἰσοτιμιῶν τῶν κρατῶν-μελῶν.

Θὰ πρέπει ἐπίσης νὰ προστεθῇ ὅτι τὸ κατ' ἐξοχὴν εὐαίσθητον ἀπὸ ἀπόψεως πολιτικῆς, κοινωνικῆς καὶ οἰκονομικῆς, θέμα τοῦ καθορισμοῦ ἐνιαίων τιμῶν διὰ τὰ ἀγροτικὰ προϊόντα, ὑπὸ τῶν κρατῶν-μελῶν τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς, δημιουργεῖ διεθνῶς καὶ ἐτέραν ὀξείαν διάστασιν νομισματικῆς μορφῆς. Διαχωρίζει καθέτως τὰς χώρας τῆς Κοινότητος ἀπὸ τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας, ὡς πρὸς τὴν τηρητέαν διαδικασίαν εἰς τὸν καθορισμὸν τῶν σχέσεων τῶν νομισματικῶν ἰσοτιμιῶν ἔναντι τοῦ δολλαρίου.

Ἄξιον παρατηρήσεως εἶναι ὅτι ἡ ἐν προκειμένῳ ὑποστηριζομένη θέσις τῶν ὀργάνων τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς εἶναι ἀντιφατικὴ, ὑπὸ τὸν ἔννοιαν ὅτι ὑποτάσσει τὴν γενικὴν πολιτικὴν εἰς τὴν εἰδικὴν περίπτωσιν. Δηλαδή, ἐξαρτᾷ τὴν πολιτικὴν τῶν συναλλαγματικῶν ἰσοτιμιῶν εἰς τὸν μηχανισμόν τῆς εἰδικῆς λογιστικῆς μονάδος ἢ ὁποῖα χρησιμοποιεῖται διὰ τὴν ἐπίτευξιν τῆς ἐνιαίας τιμῆς τῶν ἀγροτικῶν προϊόντων. Ἡ ὀρθὴ μέθοδος θὰ ἦτο ἡ διαμόρφωσις τοῦ μηχανισμοῦ τῆς ἐνιαίας τιμῆς τῶν ἀγροτικῶν προϊόντων, νὰ μὴ ἐπηρεάζῃ τὴν ἐκ τῶν πραγμάτων ἐπιβαλλομένην πολιτικὴν πρὸς ἰσοστάθμισιν τῶν νομισματικῶν ἰσοτιμιῶν τοῦ εὐρύτερου διεθνoῦς χώρου.

V. Ποία εἶναι ἡ ἔννοια τῆς Νομισματικῆς Ἐνοποιήσεως

Ὅταν ἀναφερόμεθα εἰς τὸν ὄρον «νομισματικὴ ἐνοποίησης» μεταξὺ ἀριθμοῦ κρατῶν, ὅπως π. χ. εἶναι τὰ κράτη-μέλη ποῦ ἀποτελοῦν τὴν Κοινὴν Ἀγορὰν, νοοῦμεν: Πρῶτον, τὴν περίπτωσιν ποῦ ὅλαι αἱ ἐθνικαὶ νομισματικαὶ μονάδες τῶν κρατῶν-μελῶν τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς παύουν νὰ ὑφίστανται καὶ ἀντ' αὐτῶν δημιουργεῖται μία ἐνιαία νομισματικὴ μονάδα, μὲ ἴδιον ὄνομα. Δεύτερον, τὴν περίπτωσιν ποῦ ἕκαστον κράτος διατηρεῖ μὲν τὴν ἐθνικὴν του νομισματικὴν μονάδα, ἀλλὰ συνδέει ταύτην μετὰ τῶν νομισματικῶν μονάδων τῶν ὑπολοίπων κρατῶν-μελῶν, δι' ἀμεταβλήτου ἰσοτιμίας. Ἐφ' ὅσον ἀποφασισθῇ νομισματικὴ ἐνοποίησης καὶ τουτοχρόνως διατήρησις τῶν ἐπὶ μέρους ἐθνικῶν νομισματικῶν μονάδων, τότε:

α) Ἀποκλείονται αἱ μεταβολαὶ εἰς τὴν ἰσοτιμίαν τῶν ἐθνικῶν νομισμάτων τῶν κρατῶν-μελῶν. β) Δὲν εἶναι ἐπιτρεπτὴ οἰαδήποτε διακύμανσις εἰς τὰς μεταξὺ τῶν νομισμάτων τῶν κρατῶν-μελῶν καθορισθείσης ἰσοτιμίας, εἰς τὰς ἐπισήμους ἢ

ἐλευθέρως ξένας ἀγορὰς συναλλάγματος, γ) Αἱ ἔθνικαὶ νομισματικαὶ μονάδες τῶν κρατῶν-μελῶν εἶναι ἀμοιβαίως πλήρως μετατρέψιμοι.

Ὅπως εἶναι αὐτονόητον ἢ τοιαύτης ἐκτάσεως ἐνοποιήσις τῶν ἐπὶ μέρους ἔθνικῶν νομισματικῶν μονάδων διὰ νὰ καταστῇ βιώσιμος δὲν δύναται νὰ εἶναι προῦτον μόνον πολιτικῆς ἀποφάσεως καὶ νομοθετικῆς πράξεως. Προϋποθέτει τὴν δημιουργίαν δραστηκῶν μεταβολῶν εἰς τὸ σύνολον τῶν βασικῶν οἰκονομικῶν λειτουργιῶν τῶν κρατῶν-μελῶν. Ἡ πολιτικὴ τοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν, ἡ νομισματικὴ πολιτικὴ, ἡ πολιτικὴ τοῦ προϋπολογισμοῦ καὶ λοιπαὶ οἰκονομικαί, ὡς καὶ δημοσιονομικαὶ λειτουργίαι τῶν ἐπὶ μέρους κρατῶν-μελῶν, θὰ ἐνοποιηθῶν ἢ τουλάχιστον θὰ ἐναρμονισθοῦν εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἀποτελοῦν ἐνιαίαν Κοινοτικὴν πολιτικὴν.

Ἡ ἐνοποιήσις ἐξ ἄλλου τῶν νομισματικῶν μονάδων, δὲν δύναται νὰ βασίζεται παρὰ εἰς κοινὸν νομισματικὸν σύστημα. Καὶ τὸ κοινὸν νομισματικὸν σύστημα προϋποθέτει τὴν ὑπαρξίν μιᾶς ὑπερεθνικῆς Κεντρικῆς Τραπεζῆς.

Θὰ πρέπει δηλαδὴ ἡ πλήρης νομισματικὴ ἐνοποιήσις τοῦ ἐνιαίου οἰκονομικοῦ Χώρου τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς, νὰ λάβῃ περίπου τὴν μορφήν καὶ τὸν τρόπον τῆς λειτουργίας τοῦ Federal Reserve System τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ὅπου αἱ ἐπὶ μέρους Πολιτεῖαι δὲν καθορίζουν κατὰ τρόπον αὐτόνομον τὴν πολιτικὴν τῶν βασικῶν οἰκονομικῶν λειτουργιῶν, ὡς π.χ. τοῦ Προϋπολογισμοῦ κλπ.

Θὰ ἦτο ὑπερβολὴ ἐὰν ὑπεστηρίζετο ὅτι ἡ πολιτικὴ τοιαύτης ριζοσπαστικῆς ἐκτάσεως θὰ ἦτο δυνατόν νὰ πραγματοποιηθῇ ἀμέσως ἢ ἐντὸς περιορισμένου ἀριθμοῦ ἐτῶν ἀπὸ τοὺς λαοὺς τῶν κρατῶν-μελῶν τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς. Θὰ χρειασθῇ μακρά, συστηματικὴ καὶ επίπονος προπαρασκευή. Θὰ πρέπει ἐπίσης νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὅτι τὰ ἔθνικα εὐρωπαϊκὰ κράτη, ἔχουν συνυφάνει τὴν ζωὴν των μὲ τὰς ἔθνικὰς των παραδόσεις. Ὑπὸ τὸ καθεστῶς τοῦ ἔθνικοῦ κράτους οἱ λαοὶ τῆς Εὐρώπης ἐδημιούργησαν ἀνεξίτητον πολιτικὸν βίον καὶ ἐν πολλοῖς ἀπέκτησαν ἰδιόμορφους συνθήκας οἰκονομικῆς ὀργανώσεως.

Κατὰ συνέπειαν θὰ ἀπετέλει τουλάχιστον οὐτοπιστικὴν σκέψιν, ἡ ἀντίληψις ὅτι θὰ ἦτο δυνατόν νὰ προχωρήσῃ ἡ Εὐρώπη εἰς ἄμεσον ἢ εἰς σύντομον ἔστω χρόνον εἰς νομισματικὴν ἐνοποίησιν. Ἡ νομισματικὴ ἐνοποίησις τῆς Εὐρώπης προϋποθέτει τὴν ἐξελικτικὴν της μετάβασιν ἀπὸ τὴν νοοτροπίαν τῆς «Εὐρώπης τῶν πατριδῶν», εἰς τὴν συνειδητοποίησιν τῆς εὐθύτης της ὡς ἐνιαίου γεωγραφικοῦ χώρου.

Ἡ διαπίστωσις ὅμως αὕτη δὲν εἶναι ἐπιτρεπτὸν νὰ δικαιολογήσῃ τὸν μέχρι τοῦδε συγκριτικῶς ἐπιδειχθέντα δισταγμὸν εἰς τὴν λήψιν τῶν ἐπιβαλλομένων ἀποφάσεων προπαρασκευῆς. Εἶναι ἀληθές ὅτι τὰ κράτη-μέλη τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς ἐπιδεικνύουν, ἂν μὴ τί ἄλλο, ἀπροθυμίαν νὰ ἀπαλλοτριώσουν τὸ δικαίωμα τῆς ἔθνικῆς κυριαρχίας εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ τὸν οἰκονομικὸν τομέα καὶ κατέχονται ἀπὸ ἐμμόνους διαφωνίας ἐπὶ βασικῶν θεμάτων. Αἱ διαφωνίαι αὗται ἀποτελοῦν ἀνασχετικούς παράγοντας εἰς τὴν ἐπίτευξιν τῶν σταδιακῶν στόχων ποὺ δημιουργοῦν τὰς προϋποθέσεις τῆς νομισματικῆς ἐνοποιήσεως.

Θὰ ἀναφερθῶμεν δεικτικῶς εἰς βασικὰς λειτουργίας σχετικὰς μὲ τὸν οἰκονομικὸν καὶ εἰδικώτερον τὸν νομισματικὸν τομέα, ὡς καὶ τὸν τομέα τῆς κινήσεως

κεφαλαίων, όπου παρὰ τὴν ἐπιτευχθεῖσαν πρόοδον, ἐν τούτοις, εἰς τὴν οὐσίαν δὲν ἐκδηλοῦται ἡ ἐπιβαλλομένη ἐφαρμογὴ ἐνσυνειδήτου πολιτικῆς πρὸς δημιουργίαν τῶν προϋποθέσεων πού ὀδηγοῦν εἰς τὴν ἐνοποίησιν.

A. Ὁ τομεὺς τῆς Οἰκονομικῆς Πολιτικῆς

Οὕτως, ἡ ὑπὸ τῶν κρατῶν-μελῶν ἀσκουμένη ἐθνικὴ οἰκονομικὴ πολιτικὴ, δὲν κατευθύνεται μὲ τὸ κριτήριον τῆς ὀργανικῆς ἐνοποιήσεως (ἄρθρα 103-109 τῆς Συνθήκης τῆς Ρώμης) τῶν ἐπὶ μέρους οἰκονομιῶν των, εἰς ἐσωτερικὴν ἀγορὰν καὶ κατὰ συνέπειαν δὲν διαμορφοῦνται αἱ προϋποθέσεις τὴν σταδιακῆς νομισματικῆς ἐνοποιήσεως. Ἡ πολιτικὴ τῶν τιμῶν, τῆς ἀμοιβῆς τῆς ἐργασίας, τοῦ ὕψους τῶν ἐπιτοκίων, κλπ., ἀσκεῖται ὑπὸ τῶν ἐπὶ μέρους κρατῶν-μελῶν κατὰ τρόπον ἀσυντόνιστον καὶ μὲ κύριον κριτήριον τὴν ἐξυπηρέτησιν ἐσωστραφῶν πολιτικῶν σκοπῶν. Τὸ αὐτὸ πνεῦμα ἐπικρατεῖ καὶ εἰς τὴν πολιτικὴν τοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν ἐκ τοῦ ὁποίου κυρίως ἐπηρεάζεται ἡ ἐξωτερικὴ σχέση τῶν κατ' ἴδιαν ἐθνικῶν νομισματικῶν μονάδων. Παρήγορον ἀπαρχὴν ἐπὶ τῆς πολιτικῆς ταύτης ἀπετέλεσε ἡ ἀποφασισθεῖσα ὑπὸ τῆς Δυτικῆς Γερμανίας ἀνατίμησις τοῦ μάρκου (24 Ὀκτωβρίου 1969), χωρὶς μὲ τούτο νὰ δύναται νὰ ὑποστηριχθῇ ὅτι ἐπετελέσθη ἔγκαιρος καὶ ὀλοκληρωτικὴ ἀντιμετώπισις τοῦ ὅλου θέματος.

Ἡ πολιτικὴ τῆς παροχῆς ἀμοιβαίας μεταξὺ τῶν κρατῶν-μελῶν ἐνισχύσεως εἰς περίπτωσιν ἀντιμετώπισεως ὑπὸ κράτους-μέλους δυσχερειῶν εἰς τὸ ἰσοζύγιον πληρωμῶν μόλις τελευταίως ἀντιμετωπίζεται μερικῶς (περίπτωσις βραχυπροθέσμου ἐνισχύσεως), κατὰ τρόπον συντονισμένον ἐντὸς τῶν πλαισίων τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς, διὰ τῆς ἀποφάσεως τῆς διασκέψεως κορυφῆς τῆς Χάγης (1-2 Δεκεμβρίου 1969).

Αἱ ἀποφάσεις τῆς Διασκέψεως τῆς Χάγης, εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ ἀποτελέσουν τὴν ἀφετηρίαν νέων ἐξελίξεων. Διότι ὡς συνάτησις τῆς πολιτικῆς ἡγεσίας τῶν κρατῶν-μελῶν, εἶχε τὴν δυνατότητα νὰ χαράξῃ γραμμὴν πορείας ὀδηγοῦσαν πρὸς ἀληθῆ μεταβολὴν εἰς τὴν ἐξέλιξιν τῶν εὐρωπαϊκῶν ὑποθέσεων καὶ παρέχουσαν νέας προοπτικὰς πλήρεις ὑποσχέσεων.

Εἰς εὐρύτεραν ἀνάλυσιν τῶν ἀποφάσεων τῆς Διασκέψεως τῆς Χάγης, θὰ προβῶμεν κατωτέρω. Αἱ ἀποφάσεις ἄλλωστε αὐταί, λόγῳ τοῦ ὅτι εἶναι πρόσφατοι, ἀποτελοῦν τὴν ἀφετηρίαν τῶν προοπτικῶν τοῦ μέλλοντος.

B. Ὁ τομεὺς τῆς κινήσεως κεφαλαίων

Εἰς τὸν συναφῆ τομέα τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς κινήσεως κεφαλαίων (ἄρθρα τῆς Συνθήκης τῆς Ρώμης 67 - 73), ἐπετελέσθη κατ' ἀρχὴν πρόοδος διὰ τῆς ἀποδοχῆς τῆς μετατρεψιμότητος τῶν ἐθνικῶν νομισματικῶν μονάδων ὑπὸ τοῦ συνόλου τῶν κρατῶν-μελῶν τῆς Κοινότητος.

Πέραν ὅμως τούτου δὲν κατεβλήθη ἡ ἐπιβαλλομένη συστηματικὴ προσπάθεια διὰ τὴν ἔδρυσιν τοῦ βασικοῦ ὄργάνου διὰ τοῦ ὁποίου θὰ ἠδύνατο νὰ ἀναπτυχθῇ εὐεργετικῶς διὰ τὸν ἐνιαῖον οἰκονομικὸν χῶρον τῆς κοινότητος ἡ κίνησις τῶν κεφαλαίων. Καὶ τὸ βασικὸν τοῦτο ὄργανον εἶναι ἡ ἔδρυσις μιᾶς κοινῆς

διὰ τὸν οἰκονομικὸν χῶρον τῆς Κοινότητος κεφαλαιαγορᾶς. Ἄξιον προσοχῆς εἶναι ὅτι οἱ συντάκται τῆς Συνθήκης τῆς Ρώμης δὲν προέβλεψαν τὴν ἴδρυσιν τοιοῦτου ὄργανου ὅπου ἀναφέρεται εἰς τὴν Συνθήκην ἢ κεφαλαιαγορὰ ὡς ὄργανον συντελεστικὸν τῆς κινήσεως κεφαλαίων (ὡς εἰς τὰ ἄρθρα 68 καὶ 73), τοῦτο γίνεται μὲ τὸν σκοπὸν τῆς διευκολύνσεως καὶ προστασίας τῆς λειτουργίας τῆς κεφαλαιαγορᾶς ὡς ὄργανου ἐπὶ μέρους κράτους-μέλους.

Ἐν τούτοις ἡ ἴδρυσιν μιᾶς κοινῆς διὰ τὸν χῶρον τῆς Κοινότητος κεφαλαιαγορᾶς, πρέπει νὰ ἀποτελέσῃ βασικὸν θέμα διὰ τὴν πλήρη διασφάλισιν τῆς ἐλευθέρως κινήσεως τῶν κεφαλαίων.

Ἐπίσης εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν ἐξάλειψιν τῶν διοικητικῶν καὶ νομικῶν ἐθνικῶν διατάξεων, διὰ τῶν ὁποίων παρακωλύεται ἡ ἐλευθέρως ἐπικοινωνία τῶν κεφαλαιαγορῶν τῶν κρατῶν-μελῶν, δὲν ἐπετεύχθη εἰσέτι οὐσιώδης προσέγγισις τῆς Ἐπιτροπῆς (Commission) μετὰ τοῦ ἔχοντος τὴν ἀποφασιστικὴν ἀρμοδιότητα Συμβουλίου (Committee). Τὰ δύο ταῦτα ὄργανα τῆς Κοινότητος ἐμφανίζουσιν καὶ ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου κάθετον διάστασιν εἰς τὴν σκέψιν των. Ἡ Ἐπιτροπὴ κατευθύνεται μὲ κοινοτικὴν σκέψιν. Μὲ τὰ directives ποὺ συντάσσει, ἀποβλέπει εἰς τὴν ἄρσιν τῶν πάσης φύσεως δυσχερειῶν, ἵνα οὕτως ὁ οἰκονομικὸς χῶρος τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς ἀποκτήσῃ εὐθυγράμμισιν εἰς τοὺς ὅρους χρήσεως τῶν κεφαλαίων. Νὰ καταστῇ δηλαδὴ τὸ σύνολον τοῦ οἰκονομικοῦ χῶρου τῶν κρατῶν-μελῶν τῆς Κοινότητος, ἐσωτερικὴ ἀγορὰ. Τὸ Συμβούλιον ἀντιθέτως κατευθύνεται μὲ ἐθνικὰ πολιτικὰ κριτήρια. Μὲ τὴν ἀποφασιστικὴν ἀρμοδιότητα ποὺ διαθέτει ἀτονεῖ τὰ directives τῆς Ἐπιτροπῆς, διὰ τῆς ἐκδηλουμένης ἀντιθέσεως τῶν ἐκπροσώπων τῶν κρατῶν-μελῶν ποὺ διαθέτουν προηγεμένην καὶ μὲ εὐνοϊκοὺς ὅρους λειτουργοῦσαν κεφαλαιαγοράν. Ἐπιτυγχάνεται οὕτως ἡ διατήρησις τῆς προνομιακῆς τῶν θέσεως ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ οἰκονομικοῦ χῶρου. Ἡ τοιαύτη διάστασις τῆς σκέψεως μεταξὺ τῶν κυρίων ὀργάνων τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς ἔχει ἐπιφέρει ἁσασιμότητα καὶ ἀδυναμίαν εἰς τὴν λήψιν δημιουργικῶν ἀποφάσεων.

Εἰς ὅ,τι ὅμως ἀφορᾷ τὴν κατάργησιν τῶν συναλλαγματικῶν περιορισμῶν διὰ τὴν ἐλευθέρως διακίνησιν τῶν κεφαλαίων ἐντὸς τοῦ χῶρου τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς (ἄρθρον 67), ἐλήφθησαν ἀποτελεσματικαὶ ἀποφάσεις.

VI. Ἡ προοπτικὴ τοῦ μέλλοντος

Παρὰ τὴν μέχρι τοῦδε ἐπιδειχθεῖσαν διστακτικότητα εἰς τὴν λήψιν τῶν μέτρων προπαρασκευῆς, εἶναι ἀληθές ὅτι τελευταίως ἤρχισεν νὰ ἀπασχολῇ τοὺς ἀρμοδίους τῆς Ε.Ο.Κ., ἡ ἀνάγκη τῆς λήψεως τῶν ἀποφάσεων ποὺ θὰ ὀδηγήσουν σταδιακῶς εἰς τὴν ὀλοκλήρωσιν τῶν βασικῶν στόχων τῆς Συνθήκης τῆς Ρώμης. Βασικὸν στόχον τῆς Συνθήκης τῆς Ρώμης ἀποτελεῖ καὶ ἡ νομισματικὴ ἐνοποίησης.

Πέραν ὅμως τῆς ὑφισταμένης ἐνδοκοινοτικῆς ἀνάγκης διὰ τὴν προώθησιν τῆς νομισματικῆς ἐνοποιήσεως τῆς Ε.Ο.Κ. ὡς οἰκονομικοῦ χῶρου, τὴν ἐνέργειαν ταύτην τὴν ἐπιτάσσει καὶ ἡ διεθνὴς πραγματικότητα. Καὶ πρὸ παντὸς τὴν καθιστᾷ ἀναγκαίαν ἡ δυσχερὴς ἀποθεματικὴ θέσις τοῦ δολλαρίου ἐν συνδυασμῶ μὲ τὸν συνεχῶς ἀνερχόμενον ὄγκον τῶν διεθνῶν συναλλαγματικῶν σχέσεων.

Τὴν ἐπιτάσσει ἐπίσης τὸ γεγονός ὅτι ἡ νομισματικὴ ἐνοποίησης θὰ συμβάλῃ εἰς τὴν ἀξιοποίησιν τοῦ εὐρύτερου εὐρωπαϊκοῦ χώρου. Ἐχει πλέον καταστῆ συνείδησις ὅτι ἡ ἐπιβίωσις τῆς Εὐρώπης, ὡς αὐτοδυνάμου πολιτικῆς καὶ οικονομικῆς δυνάμεως εἰς τὸν διεθνή κῶρον, ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸν βαθμὸν τῆς διευρύνσεως τῆς ἐνοποιήσεώς της.

Ζῶμεν εἰς ἐποχὴν «ὑπερδυνάμεων» καὶ ἔχομεν χρέος νὰ προσγειωθῶμεν. Ἡ Εὐρώπη ἀποτελεῖται ἀπὸ ἐθνικὰ κράτη, τὰ ὁποῖα ἐν τῇ οὐσίᾳ μὲ τὴν συγκρότησίν των εἰς δύο οικονομικὰς μονάδας—τὴν Κοινὴν Ἀγορὰν καὶ τὴν Ε.Ζ.Ε.Σ.—εἶναι μεταξύ των ἀνταγωνιστικά, ὅχι μόνον ὡς δύο ομάδες ἀλλὰ καὶ ὡς κράτη-μέλη τῆς αὐτῆς ομάδος. Διὰ νὰ δοθῇ ἐπιτυχὴς ἀπάντησις εἰς τὸ αἶτημα τῆς ἐποχῆς μας, πρέπει ἡ Εὐρώπη σταδιακῶς τὸ δυνατόν ταχύτερον, νὰ ἐνσωματωθῇ καὶ νὰ ἀποτελέσῃ μίαν ἐνιαίαν πολιτικὴν καὶ οικονομικὴν μονάδα ἔναντι τῶν Ἡπειρῶν.

Παρὰ τὰς ἀνωτέρω διαπιστώσεις ἡ μέχρι τοῦδε ἐν πράξει ἐκδήλωσις τῶν ὀργάνων τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς, ὡς ἤδη ἀνεφέρθη, ἦτο ἐν τῇ οὐσίᾳ διστακτικὴ εἰς τὴν υἱοθέτησιν μέτρων ἱκανῶν νὰ δημιουργήσουν τὰς προϋποθέσεις ἀποφασιστικῆς πορείας πρὸς τὴν ἐνοποίησιν. Θὰ εἴμεθα ἀκριβέστεροι ἐὰν ἀνεφέραμεν ὅτι τὸν δισταγμὸν διὰ τὴν λῆψιν τῶν πρὸς τὴν ἐνοποίησιν μέτρων τὸν ἐμφανίζει κυρίως τὸ Συμβούλιον τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς, τὸ ὁποῖον ἔχει καὶ τὴν ἀποφασιστικὴν ἀρμοδιότητα.

Εἶναι παρήγορον τὸ ὅτι τὸ ἀνακοινωθὲν πὸν ἐδημοσιεύθη μετὰ τὴν διάσκεψιν κορυφῆς τῆς Χάγης, δίδει νέαν ὄψιν πρὸς λῆψιν ἀποτελεσματικῶν ἀποφάσεων εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν σταδιακὴν προπαρασκευὴν τῆς νομισματικῆς ἐνοποιήσεως.

Τὸ ἀνακοινωθὲν τῆς Διασκέψεως κορυφῆς τῆς Χάγης

Ἀξίζει νὰ ἀναφερθῶμεν εἰς τὸ ὑπὸ κρίσιν ἀνακοινωθὲν. Αἱ ἀποφάσεις τῆς Διασκέψεως δύνανται νὰ συνοψισθοῦν ὡς ἀκολούθως. Πρῶτον, ἐκφράζεται ἡ θέλησις τῶν μελῶν τῆς Διασκέψεως ὅπως τερατισθῇ τὸ μεταβατικὸν στάδιον καὶ εἰσέλθῃ ἡ Ε.Ο.Κ. εἰς τὸ τελικὸν στάδιόν της. Ἐπίσης διατυπῶνται ἡ πρόθεσις τούτων πρὸς διευρύνσιν τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς. Δεύτερον, ἐν ὅψει τῆς εἰσόδου νέων μελῶν εἰς τὴν Κοινὴν Ἀγορὰν, ἀποφασίζεται ὅπως ρυθμισθῇ τὸ οικονομικὸν θέμα πὸν προκύπτει ἀπὸ τὴν ἐφαρμογὴν τῆς κοινῆς γεωργικῆς πολιτικῆς μέχρι τέλους 1969. Πρὸς τοῦτο συνεφωνήθη ὅπως ἡ ἀνὰ κράτος-μέλος εἰσφορὰ ἐκ τοῦ προϋπολογισμοῦ του διὰ τὴν χρηματοδότησιν τῆς ἀγροτικῆς πολιτικῆς (Κοινὸν Γεωργικὸν Ταμεῖον), ἀντικατασταθῇ διὰ Κοινοτικῶν πόρων, λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν τῶν συμφερόντων τῶν κατ' ἴδιαν κρατῶν καὶ τῆς διαδικασίας πὸν ὀρίζει τὸ ἄρθρον 201 τῆς Συνθήκης τῆς Ρώμης. (Τὸ ἄρθρον 201 προβλέπει διαδικασίαν ἀντικαταστάσεως τῶν ἀπ' εὐθείας εἰσφορῶν ἐκ τοῦ προϋπολογισμοῦ τῶν κρατῶν-μελῶν τῆς Ε.Ο.Κ., δι' ἰδίων πόρων τῆς Κοινότητος προερχομένων κυρίως ἐκ τοῦ κοινοῦ δασμολογίου. Τρίτον, συνιστᾶται εἰς τὰς Κυβερνήσεις τῶν κρατῶν-μελῶν νὰ βελτιώσουν τὰς σχέσεις προσφορᾶς-ζητήσεως ἐπὶ τῶν γεωργικῶν προϊόντων, διὰ νὰ ἐπιτευχθῇ μείωσις τῶν ἐπιβαρύνσεων τῶν προερχομένων ἐκ τῆς λειτουργίας τῆς κοινῆς ἀγροτικῆς πολιτικῆς. Τέταρτον, ἀποφασίζεται ὅπως τὸ ὑπόμνημα

της Commission της 12 Φεβρουαρίου 1969, καταστή η βάση επί της οποίας τὸ Συμβούλιον ἐν στενῇ συνεργασίᾳ μετ' αὐτῆς ἐπεξεργασθῆ μέχρι τέλους τοῦ 1970 σχέδιον διὰ τὴν σταδιακὴν ἐνοποίησιν τῆς οἰκονομικῆς καὶ νομισματικῆς πολιτικῆς τῆς Κοινοτήτος (τὸ ὑπόμνημα τῆς 12 Φεβρουαρίου 1969, συντάγῃ βάσει τοῦ σχεδίου Barre). Πέμπτον, ἀποφασίζεται κατ' ἀρχὴν λήψις τῶν ἀπαιτουμένων μέτρων πρὸς παροχὴν βραχυπροθέσμου καὶ μεσοπροθέσμου ἐνισχύσεως τῶν ἰσοζυγίων πληρωμῶν καὶ πρὸς ἐναρμόνισιν τῆς λειτουργίας τούτων ἐπὶ ἐνιαίας οἰκονομικῆς καὶ νομισματικῆς πολιτικῆς. Ἐκτον, γίνονται συστάσεις ἀφορῶσαι τὰς ἐπισημονικὰς ἐρεῦνας καὶ τὴν τεχνολογικὴν πρόοδον τῆς Κοινοτήτος, ὡς καὶ διὰ τὸ σκόπιμον τῆς ἀναμορφώσεως τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Κοινοτικοῦ Ταμείου, ἐντὸς πλαισίου μιᾶς ἐκ τῶν προτέρων συμπεφωνημένης κοινωνικῆς πολιτικῆς.

Εἰσαγωγικῶς τὰ μέλη τῆς Διασκέψεως τὰ ὁποῖα ἀπετελοῦντο ἐκ τῶν Ἀρχηγῶν ἢ τῶν Προέδρων τῶν Κυβερνήσεων, ὡς καὶ τῶν Ὑπουργῶν Ἐξωτερικῶν τῶν κρατῶν μελῶν, ἐπανέλαβον τὴν πίστιν των διὰ τὸ μέλλον τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς.

Ἐπίσης διατυπῶνται ἡ ἀποψις, ὅτι αἱ μέχρι τοῦδε ληφθεῖσαι ἀποφάσεις, ὡς καὶ αἱ ἐπιπτώσεις τούτων εἰς τὴν διαμόρφωσιν τοῦ ὑφισταμένου καθεστώτος τῆς Ε.Ο.Κ., πρέπει νὰ γίνουσι ἀποδεκταὶ ὡς ἔχουσι, ἀπὸ τὰ κράτη ποὺ ζητοῦν εἰσδοχὴν. Τὰ κράτη ταῦτα εἶναι : Ἀγγλία, Δανία, Ἴρλανδία, Νορβηγία.

Διὰ τοῦ ἀνακοινωθέντος δὲν ἀναφέρεται τίποτε σχετικῶς μετὰ τὴν προεργασίαν τῆς εἰσόδου τῶν αἰτούντων κρατῶν. Ἐν τούτοις συνάγεται ὅτι ἡ βασικὴ προεργασία ταύτης θὰ εἶναι ἕτοιμος μέχρι τῶν μέσων τοῦ 1970 καὶ ἀμέσως μετὰ θὰ ἀρχίσουσι αἱ ἐπίσημοι διαπραγματεύσεις.

Διατυπῶνται ἐπίσης ἡ πρόθεσις τῶν μελῶν τῆς Διασκέψεως νὰ ἐνισχύσουσι τὰς ἀρμοδιότητας τῆς Εὐρωπαϊκῆς Βουλῆς εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ τὸν ἔλεγχον τοῦ προϋπολογισμοῦ τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς.

Ἐν συμπεράσματι, θὰ πρέπει νὰ σημειωθῆ ὅτι ἀποτελεῖ ἀναμφισβήτητον πρόοδον τὸ γεγονός ὅτι ἡ διάσκεψις κορυφῆς ἀνεγνώρισε τὴν ἀνάγκην μελέτης τῶν σχεδίων, διὰ τὴν ἐπιλογὴν ἐκ τούτων τῶν προτάσεων ποὺ ἄγουσι εἰς τὴν σταδιακὴν νομισματικὴν ἐνοποίησιν. Εἶναι ἄξιον προσοχῆς τὸ ὅτι διὰ τοῦ ἀνακοινωθέντος δὲν ἀναλαμβάνεται χρονικὴ δέσμευσις πρὸς πραγματοποιήσιν τῆς νομισματικῆς ἐνοποιήσεως. Τοῦτο προφανῶς ὀφείλεται εἰς τὴν δυσχέρειαν τοῦ ἐπιδιωκόμενου ἐπιτεύγματος.

Ἡ ἀνωτέρω Διάσκεψις, τῆς ὁποίας αἱ ἀποφάσεις ἀποτελοῦν σταθμὸν διὰ τὸ μέλλον τῆς Εὐρώπης, συνῆλθεν εἰς Χάγην τὴν 1-2 Δεκεμβρίου 1969.

Τὸ χρονοδιάγραμμα

Εἰς τὸν διεθνή τύπον καὶ ἰδίᾳ εἰς τὰς οἰκονομικὰς περιοδικὰς ἐκδόσεις, δημοσιεύεται χρονοδιάγραμμα μετὰ πιθανολόγησιν τῶν χρονικῶν φάσεων ποὺ θὰ ἀπαιτηθοῦν διὰ τὴν σταδιακὴν ἐφαρμογὴν τῆς οἰκονομικῆς καὶ νομισματικῆς ἐνοποιήσεως⁹.

Ἡ χρονικὴ διαδρομὴ τοῦ διαγράμματος ἐξελίσσεται εἰς τρεῖς φάσεις, ὡς ἀκολούθως :

Ἡ πρώτη φάσις : α) Ἀπεφασίσθη καὶ ἐτέθη ἤδη εἰς ἐφαρμογὴν ἀπὸ τῆς 9 Φεβρουαρίου 1970, ὁ μηχανισμὸς τῆς χορηγήσεως συναλλαγματικῆς ἐνισχύσεως διὰ τὰς βραχυπροθέσμους ἀνάγκας τοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν τῶν κρατῶν-μελῶν. Ὁ μηχανισμὸς οὗτος ἀνελήφθη ὑπὸ τῆς Κοινοπραξίας τῶν κεντρικῶν τραπεζῶν τῆς Ε.Ο.Κ. β) Ἀπεφασίσθη ἡ σταδιακὴ ἀνάληψις ὑπὸ τῆς Κοινότητος τῶν εἰσπράξεων ἐκ τῶν δασμῶν τοῦ κοινοῦ δασμολογίου καὶ τῶν εἰσφορῶν ἐπὶ τῶν εἰσαγωγῶν. Αἱ εἰσπράξεις αὗται προορίζονται κατὰ κύριον λόγον διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῆς κοινῆς ἀγροτικῆς πολιτικῆς καὶ θὰ ἀπαλλάξουν τὰ κράτη-μέλη τῶν πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον καταβαλλομένων εἰσφορῶν ἐκ τοῦ προϋπολογισμοῦ των. γ) Ἀπεφασίσθη ὅπως ἀπὸ τοῦ 1975 ἐνισχυθῆ ἡ δικαιοδοσία τῆς Εὐρωπαϊκῆς Βουλῆς ἐπὶ τῶν θεμάτων τοῦ προϋπολογισμοῦ τῆς Κοινότητος. Ἀπὸ τοῦ ἔτους τούτου τὰ ἔσοδα τοῦ προϋπολογισμοῦ τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς θὰ προέρχωνται ἀπὸ κοινοτικούς πόρους. δ) Ἀπεφασίσθη ὅπως ἀρχίσῃ ἡ μελέτη διὰ τὴν ἑναρμόνισιν τῶν φορολογικῶν συστημάτων τῶν κρατῶν-μελῶν, ὡς καὶ τῶν μέτρων πού πρέπει νὰ τεθοῦν εἰς ἐφαρμογὴν διὰ τὸν ἔλεγχον τοῦ πληθωρισμοῦ.

Ἡ δευτέρα φάσις : Αὕτη ὑπολογίζεται νὰ καλύψῃ τὸ ἀπὸ 1971-1975 χρονικὸν διάστημα. Κατὰ τὴν χρονικὴν ταύτην περίοδον : α) Θὰ καταβληθῆ ἡ ἐπιβαλλομένη προπαρασκευὴ διὰ τὴν ἀπόκτησιν στενωτέρας συνεργασίας τῶν οικονομικῶν καὶ νομισματικῶν πολιτικῶν τῶν κρατῶν-μελῶν. β) Προβλέπεται ὅτι θὰ ἐπιτευχθῆ ἡ ἐνοποιήσις τῶν νομισματικῶν ἀποθεμάτων τῶν κρατῶν-μελῶν, ὡς καὶ ἡ ἀποφυγὴ ἢ ὁ περιορισμὸς τῶν διακυμάνσεων τῶν ἰσοτιμιῶν μεταξὺ τῶν ἐθνικῶν νομισμάτων τῶν κρατῶν-μελῶν.

Ἡ τρίτη φάσις : Αὕτη ἀποτελεῖ τὴν τελευταίαν φάσιν τῆς οικονομικῆς καὶ νομισματικῆς ἐνοποιήσεως. Θὰ ἀρχίσῃ μετὰ τὸ 1975 καὶ θὰ καταβληθῆ προσπάθεια νὰ δλοκληρωθῆ γύρω τοῦ 1980, εἰς τρόπον ὥστε : α) Νὰ ἔχη ἐπέλθει πλήρης ἑναρμόνισις τῆς οικονομικῆς καὶ δημοσιονομικῆς πόλιτικῆς τῶν κρατῶν-μελῶν. β) Αἱ ἰσοτιμίαι τῶν ἐθνικῶν νομισμάτων τῶν κρατῶν-μελῶν θὰ καταστοῦν σταθεραὶ καὶ ἀμετάβλητοι ἔναντι ἀλλήλων. Ἡ τυχὸν μεταβολὴ τῆς νομισματικῆς ἰσοτιμίας ἔναντι τρίτων κρατῶν (μὴ μελῶν τῆς Ε.Ο.Κ.) θὰ γίνεται ἐνιαίως ὑπὸ τῶν κρατῶν-μελῶν. Ἐπίσης αἱ νομισματικαὶ σχέσεις ἔναντι τῶν τρίτων χωρῶν καὶ διεθνῶν ὀργανισμῶν θὰ ρυθμίζωνται κατὰ τρόπον ἐμφανίζοντα τὴν Κοινὴν Ἀγορὰν, ὡς de facto διαθέτουσαν ἓνα ἐνιαῖον κοινοτικὸν νόμισμα.

VII. Διεθνεῖς ἀπόψεις

Εἶναι ἀναμφισβήτητον ὅτι ἡ εὐρωπαϊκὴ πολιτικὴ σκέψις ἔχει τελευταίως— ἰδίως μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Στρατηγοῦ de Caille— εὐθυγραμμισθῆ εἰς τὸ κρίσιμον θέμα τῆς σταδιακῆς ἐνοποιήσεως τοῦ εὐρωπαϊκοῦ οικονομικοῦ χώρου.

Εἰδικώτερον εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν οικονομικὴν καὶ νομισματικὴν ἐνοποίησιν, ἔχουν κατ' ἐπανάληψιν ἐκφρασθῆ αἱ ἀπόψεις τῆς πολιτικῆς ἡγεσίας τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης. Ἐνδεικτικῶς ἀναφερόμεθα εἰς τὴν ἀκόλουθον δήλωσιν (Ἰούλιος 1970), τοῦ Πρωθυπουργοῦ τῆς Ἀγγλίας κ. Ed. Heath, σχετικῶς μετὰ τὴν εὐρωπαϊκὴν νομισματικὴν ἐνοποίησιν : «Ἡ λογικὴ κατάληξις τῆς πορείας τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς

είναι να φθάση άργά ή γρήγορα εις την καθιέρωσιν ένός κοινού ευρωπαϊκού νομίσματος».

Η άνωτέρω δήλωσις του Άγγλου Πρωθυπουργού, ένέχει ιδιαίτεράν σημασίαν, διότι γίνεται τας παραμονάς των συζητήσεων προς εισδοχήν της Άγγλίας εις την Κοινήν Άγοράν και διότι το Λονδίνον άποτελεί την πλέον αξιόλογον χρηματαγοράν και κεφαλαιαγοράν της Ευρώπης. Το γεγονός ότι το Λονδίνον, ως διεθνής άγορά χρήματος διαθέτει, έκτος της έμπειρίας του και πυκνότετον δίκτυον επικοινωνίας με το δολλλάριον, άποτελεί πρόσθετον στοιχείον ιδιαίτερας προσοχής. Ένέχει επίσης και έτέραν βαθυτέραν έννοιαν. Την έννοιαν της de facto άσκουμένης οικονομικής και νομισματικής ανεξαρτοποιήσεως της Άγγλίας έναντι των Ηνωμένων Πολιτειών. Υπό τας παρούσας συνθήκας, με την ύφισταμένην δυσχερή θέσιν της οικονομίας των Ηνωμένων Πολιτειών και του δολλαρίου, ή δημιουργία ευρωπαϊκής νομισματικής μονάδος, είναι φυσικόν να παρακολουθήται με άνήσυχον βλέμμα εκ μέρος των Ηνωμένων Πολιτειών.

Ο διαπρεπής καθηγητής κ. Rob. Triffin εις άρθρον του δημοσιευθέν εις το μηνιαίον δελτίον της Morgan Guaranty Trust σχετικόν με την άπόκτησιν κοινού νομίσματος υπό της E.O.K., γράφει μεταξύ άλλων: «... Ασφαλώς, ή νομισματική ένωσις θα περιώριζε την ικανότητα των Ηνωμένων Πολιτειών όπως εξακολουθήσουν να έχουν το είδος των έλλειμμάτων του ίσοζυγίου πληρωμών το όποιον έπεκράτησε κατά τα τελευταία έτη. Συνολικώς αί κεντρικαί και αί έμπορικαί τράπεζαι των ξένων χωρών έχουν χρηματοδοτήσει κατά τα τελευταία είκοσι έτη έλλείμματα άμερικανικών πληρωμών ύψους περίπου 35 δισεκατομμυρίων δολλαρίων...». Το άνωτέρω άρθρον αναδημοσιεύεται εις το περιοδικόν «Οικονομική Πορεία», Σεπτεμβρίου 1970.

Την αυτην περίπου γνώμην με τον Πρωθυπουργόν της Άγγλίας, έχει εκφράσει και ο Πρόεδρος της Γαλλίας κ. Pompidou, ως και ή πολιτική ήγεσία της Βόννης.

Διά να προσφέρωμεν εις τον άναγνώστην την δυνατότητα να λάβη γενικήν ιδέαν των επικρατουσών διεθνώς άπόψεων, επί των υπό κρίσιν θεμάτων θα αναφερθώμεν εις υποβληθέντα σχέδια και διατυπωθείσας γνώμας άτόμων, τα όποια ως εκ της θέσεώς των και της επιστημονικής των καταρτίσεως, είναι φυσικόν να έπηρεάσουν τας τελικάς αποφάσεις.

Το σχέδιον Barre

Ο συντάκτης του σχεδίου είναι ο αντιπρόεδρος της Έπιτροπής (Commission) της Κοινής Άγοράς και υπεύθυνος του οικονομικού και νομισματικού τομέως αυτης κ. Barre.

Το Συμβούλιον (Committee) της Κοινής Άγοράς, συμμορφούμενον με την άπόφασιν της διασκέψεως κορυφής της Χάγης, συνήλθε την 26 Ιανουαρίου 1970 όπως καταρτίσει σχέδιον σταδιακής συνεργασίας δια την οικονομικήν και νομισματικήν πολιτικήν των κρατών-μελών της Κοινής Άγοράς. Βάσιν της συζητήσεως

ἀπετέλεσε τὸ σχέδιον Barre, ὡς τοῦτο διευμορφώθη ὑπὸ τῆς Commission εἰς τὸ ὑπόμνημα τῆς 12 Φεβρουαρίου 1969.

Ὑπὸ τὴν ἀνωτέρω διαμόρφωσιν τὸ σχέδιον Barre¹⁰ προτείνει μέτρα διὰ τὴν ἐναρμόνισιν τῶν μεσοπροθέσμων σκοπῶν τῶν ἐθνικῶν οἰκονομικῶν πολιτικῶν καὶ διὰ τὴν στενωτέραν συνεργασίαν ἐπὶ συγκεκριμένων σκοπῶν τῆς βραχυπροθέσμου οἰκονομικῆς πολιτικῆς τῶν κρατῶν-μελῶν. Ἐπίσης προτείνει δύο μηχανισμοὺς διὰ τῶν ὁποίων προβλέπεται ἡ παροχὴ ἀμοιβαίας συναλλαγματικῆς ἐνισχύσεως μεταξὺ τῶν κρατῶν-μελῶν πρὸς ἀντιμετώπισιν ἀφ' ἐνὸς βραχυπροθέσμων καὶ ἀφ' ἑτέρου μεσοπροθέσμων ἀναγκῶν τῶν ἰσοζυγίων πληρωμῶν.

Ἐνταῦθα θὰ περιορισθῶμεν κυρίως εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ περιεχομένου τοῦ μηχανισμοῦ μέσῳ τοῦ ὁποίου θὰ χορηγοῦνται βραχυπρόθεσμοι πιστώσεις, ὡς οὗτος διευμορφώθη τελικῶς ὑπὸ τῆς Committee καὶ ἐτέθη εἰς ἐφαρμογὴν τὴν 9 Φεβρουαρίου 1970.

Ὁ ἀνωτέρω μηχανισμὸς, λόγῳ τῆς βραχυπροθέσμου μορφῆς τῶν ὑπ' αὐτοῦ χορηγουμένων πιστώσεων, κατ' ἀπόφασιν τῆς Committee, θὰ λειτουργήσῃ ὡς Κοινοπραξία τῶν πέντε Κεντρικῶν Τραπεζῶν τῆς Κοινότητος (τὸ Βέλγιον ἔκπροσωπεῖ καὶ τὸ Λουξεμβούργον), θὰ εἶναι δὲ διαρκείας πέντε ἐτῶν.

Τὰ κύρια χαρακτηριστικὰ τοῦ ἐγκριθέντος καὶ τεθέντος εἰς ἐνέργειαν μηχανισμοῦ ἔχουν ὡς ἀκολούθως: Πρῶτον, αἱ πέντε κεντρικοὶ τράπεζαι θέτουν εἰς τὴν διάθεσιν τῶν κρατῶν-μελῶν, ποὺ ἔχουν προσωρινὸν ἔλλειμμα εἰς τὸ ἰσοζύγιον πληρωμῶν των, ποσὸν 2 δισεκατομμυρίων δολλαρίων. Τὸ ποσὸν τοῦτο κατανέμεται εἰς δύο μερίδας (tranches), ἕξ ἐνὸς δισεκατομμυρίου δολλαρίων ἑκάστη. Ὁ τρόπος χρήσεως ἑκάστης tranche γίνεται μὲ διαφοροτικὰ κριτήρια. Δεύτερον, αἱ ἀναλήψεις ἐκ τῆς πρώτης μερίδος τοῦ ἐνὸς δισεκατομμυρίου, εἶναι ἄμεσοι καὶ παρέχονται αὐτομάτως εἰς τὸν αἰτοῦντα. Τρίτον, ἡ κεντρικὴ τράπεζα ἐνὸς κράτους-μέλους, ἔχει τὴν δυνατότητα νὰ ἀναλάβῃ ἐκ τῆς first tranche, ποσὸν ἴσον πρὸς τὴν ποσοτὰ τῆς συμμετοχῆς τῆς εἰς τὸν σχηματισμὸν τῆς. Ἡ συμμετοχὴ (quota) τῶν κεντρικῶν τραπεζῶν καθορίζεται ὡς ἑξῆς (εἰς ἑκατ. δολλάρια): Γερμανία καὶ Γαλλία, ἀνὰ 300 ἑκάστη — Ἰταλία 100 — Ὁλλανδία καὶ Βέλγιον ἀνὰ 100 ἑκάστη. Τέταρτον, τὸ ὑπὸ τῆς κεντρικῆς τραπεζῆς ἀναλαμβανόμενον ποσόν, πρέπει νὰ ἀποδοθῇ ἐντὸς διαστήματος τριῶν μηνῶν καὶ μετὰ τὴν ἀνάληψιν τοῦ δανείου ὑποχρεοῦται νὰ ἀκολουθήσῃ τὴν διαδικασίαν τῶν διαβουλεύσεων μετὰ τῶν ὑπολοίπων κρατῶν-μελῶν ἐπὶ τῶν ληπτέων οἰκονομικῶν μέτρων. Πέμπτον, ὁ δανεισμὸς ἐκ τοῦ δευτέρου δισεκατομμυρίου δολλαρίων (second tranche), δὲν εἶναι αὐτόματος. Γίνεται μόνον κατόπιν διαβουλεύσεων. Τὸ ὕψος τοῦ δανείου ἐκ τῆς second tranche δὲν ἔχει συσχετίσιν μὲ τὸ ὕψος quota τῆς κεντρικῆς τραπεζῆς τοῦ κράτους μέλους εἰς τὸν σχηματισμὸν τοῦ πρώτου δισεκατομμυρίου δολλαρίων. Δύναται δηλαδὴ νὰ αἰτηθῇ ὡς δάνειον ὀλόκληρον τὸ second tranche (τὸ δεύτερον δισεκατομμύριον δολλαρίων). Χαρακτηριστικὸν ἐν προκειμένῳ εἶναι τὸ κενὸν τῆς ἀποφάσεως. Διὰ ταύτης δὲν καθορίζεται σαφῶς ὁ τρόπος τοῦ σχηματισμοῦ τοῦ δευτέρου δισεκατομμυρίου δολλαρίων (second tranche). Ἐκτον, τὸ χορηγούμενον δάνειον ἐκ τῆς second tranche, ἀποδίδεται ἐπίσης ἐντὸς τριῶν μηνῶν, δύναται δὲ

νά γίνη χρήσις αὐτοῦ εἴτε ὁμοῦ μετὰ τοῦ δανείου τῆς first tranche, εἴτε εἰς διαφορετικὰ χρονικὰ διαστήματα. Μόνον ἡ διαδικασία τῆς χορηγήσεως εἶναι διάφορος. Διὰ τὴν ὅλην συναλλαγὴν δύναται νά γίνη χρήσις τῶν ὑπηρεσιῶν τῆς Τραπεζῆς Διεθνῶν Διακανονισμῶν καὶ τὸ δάνειον δύναται νά συναφθῆ εἰς νόμισμα τῆς ἐπιλογῆς τοῦ δανειζομένου.

Ὅπως εἶναι γνωστόν, ἡ περίπτωσις χορηγήσεως συναλλαγματικῆς ἐνισχύσεως διὰ τοὺς αὐτοὺς σκοποὺς — ἰδίᾳ διὰ τὰς διαταραχὰς πού προκαλοῦν αἱ μετακινήσεις τῶν κερδοσκοπικῶν κεφαλαίων — ἔχει ἀπὸ μακροῦ ἐπισύρει τὴν προσοχὴν τοῦ Διεθνoῦς Νομισματικοῦ Ταμείου. Δύναται νά ὑποστηριχθῆ ὅτι τὸ ΔΝΤ, μὲ δραστηριοποίησιν κυρίως τῆς Ὀμάδος τῶν Δέκα, μέσῳ τοῦ μηχανισμοῦ τῶν swaps, ἔχει ἀναπτύξει ἀξιόλογον ἐν τῇ πράξει ἐπίδοσιν, ὅπως ἄλλωστε συνέβη τὸ 1968 διὰ τὴν Γαλλίαν.

Εἰς ὅ,τι ὁμοῦ ἀφορᾷ τὴν χορήγησιν μεσοπροθέμου ἐνισχύσεως πρὸς τὰ κράτη-μέλη, διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν ὑπ' αὐτῶν δυσχερειῶν τοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν, δὲν ἐλήφθη εἰσέτι ἀπόφασις ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου τῶν Ὑπουργῶν. Τὸ σχέδιον Barre, περιλαμβάνει καὶ μηχανισμόν χορηγήσεως μεσοπροθέμου συναλλαγματικῆς ἐνισχύσεως. Κατὰ τὴν συζήτησιν εἰς τὸ Συμβούλιον τῶν Ὑπουργῶν, ἀνέκυψαν διαφωνίαι καὶ ἐλπίζεται βασίμως ὅτι θὰ εἶναι προσεχῆς ἡ συμφωνία ἐπὶ τῶν ὄρων λειτουργίας του.

Καὶ διὰ τὴν μεσοπρόθεμον συναλλαγματικὴν ἐνίσχυσιν ὑφίσταται ἐν δράσει ὁ μηχανισμὸς τοῦ ΔΝΤ εἰς διεθνῆ κλίμακα καὶ κατὰ συνέπειαν δύναται νά κάνουν χρήσιν τούτου τὰ κράτη-μέλη τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς.

Ἐνδεχομένως τὸ σημεῖον ἐπαφῆς μεταξὺ τῶν δύο μηχανισμῶν θὰ ἦτο ἡ ἀνάληψις συμπληρωματικοῦ ρόλου, ὑπὸ τοῦ μηχανισμοῦ τῆς Ε.Ο.Κ. Νὰ λειτουργῆ δηλαδή ὁ ὑπὸ ἴδρυσιν μηχανισμὸς τῆς Ε.Ο.Κ., εἰς περίπτωσιν πού δημιουργοῦνται δυσχέρειαι εἰς τὸ ἰσοζύγιον πληρωμῶν τῶν κρατῶν-μελῶν, ἐξ αἰτίας λήψεως μέτρων ἐναρμονίσεως τῶν οἰκονομικῶν πολιτικῶν αὐτῶν. Ἐπίσης εἰς περίπτωσιν πού ἡ πίεσις τοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν εἶναι βαρέας μορφῆς καὶ δημιουργεῖ δυσχερείας ἀποθεματικῆς ἐπαρκειᾶς.

Ἐξ ἄλλου ὁ μεσοπρόθεμος μηχανισμὸς — διὰ λόγους πολιτικούς καὶ οἰκονομικούς — θὰ πρέπει νά ἀναληφθῆ ὑπὸ τῶν κρατῶν-μελῶν καὶ νά λειτουργῆ ὑπὸ τὴν ἐποπτεῖαν τῆς Νομισματικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Κοινότητος.

Θὰ πρέπει ἐπίσης νά τονισθῆ ὅτι ἡ χορήγησις προσωρινῆς συναλλαγματικῆς ἐνισχύσεως πρὸς ἀντιμετώπισιν ἀποθεματικῶν ἀναγκῶν ἢ προσωρινῶν ἐλλειμμάτων τοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν, παρὰ τὴν χρησιμότητά της, δὲν ἔχει ἀποτελεσματικὴν ἐπίδρασιν.

Εἶναι ἀνασταλτικῆς σημασίας καὶ παρέχει τὸ διάστημα τῆς τεχνητῆς ἀναπνοῆς πρὸς λήψιν γενικωτέρων διορθωτικῶν μέτρων.

Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἀπαιτεῖται ἡ ἔγκαιρος λήψις μέτρων οἰκονομικῆς καὶ νομισματικῆς πολιτικῆς διὰ τῶν ὁποίων θὰ ἐπέλθῃ ἡ ὀργανικὴ ἐνοποίηση τῶν βασικῶν στοιχείων τῶν ἀνωτέρω πολιτικῶν τῶν κρατῶν-μελῶν τῆς Κοινότητος.

Τὸ Εὐρωπαϊκὸν Ἀποθεματικὸν Ταμεῖον

Εἷς ἐκ τῶν τρόπων διὰ τοῦ ὁποίου εἶναι δυνατόν νὰ προωθηθῇ ἡ νομισματικὴ συνεργασία τῶν κρατῶν μελῶν καὶ νὰ ἐνισχυθῇ κράτος-μέλος εἰς περιπτώσιν ποῦ ἀντιμετωπίζει δυσχερείας εἰς τὸ ἰσοζύγιον πληρωμῶν, εἶναι ἡ δημιουργία ἑνὸς Εὐρωπαϊκοῦ Ἀποθεματικοῦ Ταμείου. Τὸ ἀποθεματικὸν ταμεῖον ἄλλωστε, ὡς ὄργανον παροχῆς συναλλαγματικῆς ἐνισχύσεως πρὸς ἄσκησιν νομισματικῆς πολιτικῆς, ἔχει στενὸν σύνδεσμον μὲ τὰ ἐν τῇ πράξει διεθνῶς κρατοῦντα, διότι ὑπὸ διαφόρους παραλλαγὰς ἀποτελεῖ μόνιμον ἀποθεματικὸν θεσμόν. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον, συχνὰ κατὰ τὸ παρελθὸν προεβιάθη ὑπὸ ἀρμοδίων προσώπων ἡ δημιουργία ἑνὸς τοιοῦτου ἰδρύματος πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν γενικῶν καὶ εἰδικῶν οικονομικῶν καὶ νομισματικῶν σκοπῶν τοὺς ὁποίους καταστατικῶς ἐπιδιώκει ἡ Εὐρωπαϊκὴ Οἰκονομικὴ Κοινότης.

Ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου, ἠσχολήθη καὶ ὁ διαπρεπὴς καθηγητῆς καὶ διευθυντῆς φήμης οικονομολόγος κ. Robert Triffin, ὁ ὁποῖος ὅπως ἦτο φυσικὸν προέβη εἰς ἐποικοδομητικὰ εἰσηγήσεις.

Δὲν κρίνομεν σκόπιμον νὰ ἀναφερθῶμεν ἐνταῦθα εἰς τὰς ἐπὶ μέρους εἰσηγήσεις. Ὅλ' θέσωμεν ὁμῶς ἐρωτήματα ἐπὶ τῆς ὀργανικῆς ἀποστολῆς τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Ἀποθεματικοῦ Ταμείου, ἐπὶ τοῦ τρόπου τῆς συνθέσεώς του, ὡς καὶ τῆς λειτουργίας του.

Κατ' ἀρχὴν ἐφ' ὅσον ἡ διεύρυνσις τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ οικονομικοῦ χώρου βραδύεται ἐπὶ τῆς σταδιακῆς ἐνοποιήσεως ἐθνικῶν οικονομικῶν, εἶναι ἀπαραίτητος ἡ δημιουργία ὀργάνων γενικωτέρας οἰκονομικῆς ἀρμοδιότητος μὲ ὑπερεθνικὴν ἀποστολὴν καὶ σύνθεσιν. Κατὰ συνέπειαν ἐνδείκνυται ἡ ἵδρυσις Εὐρωπαϊκοῦ Ἀποθεματικοῦ Ταμείου.

Ἀνακύπτουν ἐν συνεχείᾳ τὰ ἐρωτήματα: Πρῶτον, τὸ ὄργανον τοῦτο θὰ τελεῖ ὑπὸ τὸν ἔλεγχον τῆς Commission ἢ τῆς Κοινοπραξίας τῶν Κεντρικῶν Τραπεζῶν; Ἡ ἀπάντησις ἐπὶ τοῦ ἐρωτήματος πρέπει νὰ ἐξαρτηθῇ ἀπὸ τὴν ὑφισταμένην πραγματικότητα εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ τὸν βιθμὸν τῆς προόδου τῆς ἐνοποιήσεως τῶν θεσμῶν καὶ τῶν οικονομικῶν πολιτικῶν τῶν κρατῶν-μελῶν, κατὰ συνέπειαν, ἡ ἀρχικὴ λειτουργία τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Ἀποθεματικοῦ Ταμείου θὰ εἶναι ὑπὸ τὸν ἔλεγχον τῆς Κοινοπραξίας τῶν Κεντρικῶν Τραπεζῶν τῆς Ε.Ο.Κ., μὲ στόχον τὴν σταδιακὴν ἐξέλιξιν τῆς εἰς Κεντρικὴν Κοινοτικὴν Τράπεζαν. Δεύτερον, ποῖα θὰ εἶναι ἡ προέλευσις καὶ ποῖον τὸ ὕψος τῶν ἀποθεματικῶν κεφαλαίων τοῦ νέου ἀποθεματικοῦ ἰδρύματος; Ἡ ἀπάντησις ἐπὶ τοῦ ἐρωτήματος θὰ ἀκολουθήσῃ τὴν σειρὰν τῆς σκέψεως τοῦ προηγουμένου. Τὸ ὕψος τοῦ ἀρχικοῦ ἀποθεματικοῦ κεφαλαίου θὰ ἐξαρτηθῇ ἀπὸ τὸ περιεχόμενον τῆς θορικῆς του ἀποστολῆς ἐν συνδυασμῷ μὲ τὴν προγραμματιζομένην σταδιακὴν του ἀνέλιξιν. Κατὰ συνέπειαν τὸ ἀποθεματικὸν κεφάλαιον τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Ἀποθεματικοῦ Ταμείου θὰ ἀντληθῇ ἀπὸ τὰς ἐπὶ μέρους ἐθνικὰς Κεντρικὰς Τραπεζὰς τῆς Ε.Ο.Κ. Τὸ ποσοστὸν τῆς συμβολῆς ἐκάστης Κεντρικῆς Τραπεζῆς, θὰ εἶναι ἀνάλογον μὲ τὴν λειτουργικὴν ἀποστολὴν τοῦ νέου ὀργανισμοῦ. Τρίτον, ποῖος θὰ εἶναι ὁ κύκλος τῆς ἀρχικῆς λειτουργικῆς ἀποστολῆς τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Ἀποθεματικοῦ Ταμείου; Ἡ ἀπάντησις εἰς τὸ

ἔρωτημα τοῦτο ἐν τῇ οὐσίᾳ ἐμπεριέχεται εἰς τὰ δύο προηγούμενα ἔρωτήματα. Ὁ νέος κεντρικός ἀποθεματικός ὀργανισμός, ἐφ' ὅσον ἀποφασισθῆ ἡ ἴδρυσίς του, πρέπει νὰ συνδεθῆ μὲ τὴν σταδιακὴν ἐξέλιξιν τῆς οἰκονομικῆς καὶ νομισματικῆς ἐνοποιήσεως τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς. Θὰ ἔχη ὡς ἐκ τούτου βραδεῖαν καὶ ἐλίπονον ἐξέλιξιν. Ἡ πρώτη ἐμφάνισίς του πρέπει νὰ συνδεθῆ κυρίως μὲ τὰς συναλλαγματικὰς σχέσεις τῶν κρατῶν-μελῶν ὡς συνόλου μετὰ τῶν ἐκτὸς τῆς Κοινότητος κρατῶν. Θὰ ἦτο ἐπίσης χρήσιμον νὰ συνεδέετο καὶ μὲ τὰς ἐπὶ μέρους ἀποθεματικὰς ἀνωμαλίας, αἱ ὁποῖαι ἐνδεχομένως θὰ προκληθοῦν εἰς τὴν Κοινὴν Ἀγορὰν ἐκ τῆς διευρύνσεώς της μὲ τὴν εἰσδοχὴν νέων κρατῶν-μελῶν.

Αἱ προτάσεις Pierre Werner

Τὸν Ἰανουάριον 1969, ὁ Πρωθυπουργὸς καὶ Ὑπουργὸς Οἰκονομικῶν τοῦ Λουξεμβούργου κ. P. Werner, προέβη εἰς συγκεκριμένας προτάσεις, ἡ ἀποδοχὴ τῶν ὁποίων θὰ ἀπετέλει τὸ πρῶτον βῆμα διὰ τὴν δημιουργίαν τοῦ εὐρωπαϊκοῦ νομίσματος.

Θὰ ἀπαριθμήσωμεν κατωτέρω τὰς γενομένας προτάσεις. Κρίνομεν ὁμως σκόπιμον νὰ ἐπισύρωμεν τὴν προσοχὴν τοῦ ἀναγνώστου ἐπὶ δύο σημείων: Τὸ πρῶτον, τὸ ὅτι παρὰ τὴν πολιτικὴν θέσιν τοῦ κ. Werner, τὸ περιεχόμενον τῶν προτάσεων του ἐκφράζει μᾶλλον «κοινοτικὰς» ἀπόψεις. Τὸ δεύτερον, τὸ ὅτι αἱ προτάσεις P. Werner, ἐμφανίζουν τὴν συνειδητοποίησιν τῆς ἀνάγκης διὰ τὴν προώθησιν τῆς εὐρωπαϊκῆς νομισματικῆς ἐνοποιήσεως.

Ὁ Πρωθυπουργὸς τοῦ Λουξεμβούργου προτείνει, ὅπως¹¹:

- 1) Ὁρισμένα μέτρα τοῦ νομισματικοῦ τομέως λαμβάνονται ἀπὸ τὰ κράτη-μέλη μόνον κατόπιν διαβουλεύσεων.
- 2) Ἐπεκταθῆ μεταξὺ τῶν κρατῶν-μελῶν ἡ χρῆσις τῆς μονάδος ὑπολογισμοῦ (unit of account).
- 3) Διατηρηθῆ σταθερὰ ἡ σχέσις τῆς ἰσοτιμίας τῶν νομισμάτων τῶν κρατῶν-μελῶν.
- 4) Συστηματοποιηθῆ ἡ διεξαγωγή τῶν διαβουλεύσεων μεταξὺ τῶν κρατῶν-μελῶν ἐπὶ τῶν διεθνῶν νομισματικῶν θεμάτων, εἰς τρόπον ὥστε ταῦτα νὰ ἐκφράζονται ὁμοιομόρφως εἰς τὰς διεθνεῖς διασκέψεις.
- 5) Καθορισθῆ λεπτομερῶς ὁ μηχανισμὸς τῆς παροχῆς ἀμοιβαίας βοηθείας μεταξὺ τῶν κρατῶν-μελῶν ποὺ προβλέπεται εἰς τὰ ἄρθρα 108 καὶ 109 τῆς Συνθήκης τῆς Ρώμης.

Σημειοῦμεν ὅτι τὴν 6 Μαρτίου ἐ.ε., ὁ κ. P. Werner ὄρισθη ὡς Πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς, ἡ ὁποία θὰ ἐπεξεργασθῆ τὴν μελέτην τῶν σχεδίων περὶ οἰκονομικῆς καὶ νομισματικῆς ἐνοποιήσεως. Εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν αὐτὴν θὰ λάβουν μέρος ὡς μέλη οἱ Πρόεδροι τῶν πέντε συγγενῶν πρὸς τὸ ὑπὸ μελέτην θέμα τμημάτων τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς. Οὗτοι εἶναι οἱ Πρόεδροι τῶν Ἐπιτροπῶν: Νομισματικῆς, Οἰκονομικῆς συγκυρίας, Προϋπολογισμοῦ, μεσοπροθέσμου οἰκονομικῆς πολιτικῆς, τῶν Κεντρικῶν Τραπεζῶν τῆς Κοινότητος.

Αί απόψεις του Baron Ansiaux

Ο Baron Ansiaux είναι Διοικητής της Τραπεζής του Βελγίου και Πρόεδρος της Έπιτροπής των Διοικητών των Κεντρικών Τραπεζών των κρατών-μελών της Κοινής Άγοράς. Ούτος εξέθεσε τās απόψεις του επί του διεθνούς νομισματικού θέματος και ειδικώτερον επί της ευρωπαϊκής νομισματικής ένοποιήσεως, εις όμιλίαν του πού έγινετο εις Λονδίον, εις την αίθουσαν του Άγγλο-Βελγικού Έπιμελητηρίου. Τā κύρια σημεία της όμιλίας του δημοσιεύονται εις την ειδικήν έκδοσιν του έντύπου πού έκδίδει (6 Μαρτίου 1970), τὸ Διεθνές Νομισματικὸν Ταμείον¹².

Θά περ ορισθῶμεν ένταῦθα εις τās απόψεις του όμιλητοῦ τās σχετικās με την νομισματικήν ένοποίησην της Κοινής Άγοράς. Τὸ γεγονός, ότι ό όμιλητής είναι ό Πρόεδρος της Έπιτροπής των Διοικητών των Κεντρικών Τραπεζών της Ε.Ο.Κ., καθιστā τās έκτεθείσας απόψεις αξίας ιδιαίτερας προσοχής.

Ο όμιλητής υπεστήριξε ότι αι συνεχείς κρίσεις εις τόν τομέα των διεθνών πληρωμών, όφείλονται εις την έλλειψιν συσχετίσεως των οικονομικών πολιτικών των κρατών. Διετύπωσε την γνώμην ότι έφ' όσον δέν έπιτευχθῆ έγκαίρως προσέγγισις της οικονομικής πολιτικής των κρατών πού έμπλέκονται εις την νομισματικήν κρίσιν, τότε πρέπει νā επακολουθήσῃ εὐθυγράμμισις της ισοτιμίας των νομισμάτων των.

Ειδικώτερον όμως ως πρὸς τā κράτη-μέλη της Κοινής Άγοράς υπεστήριξε τā ακόλουθα :

1) Η μεταβολή της νομισματικής ισοτιμίας μεταξύ των κρατών-μελών της κοινότητος, δέν παρέχει την έναλλακτέαν λύσιν. Τοῦτο διότι τὸ μεταβλητὸν της ισοτιμίας είναι αντίθετον με τὸ περιεχόμενον της έννοίας μιās κοινής άγοράς. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον—υπεστήριξε—ό τελικός σκοπὸς της Ε.Ο.Κ., πρέπει νā είναι ἡ ένσωμάτωσις των οικονομικών των κρατών-μελών και λήψις των αποφίσεων επί των οικονομικών, κοινωνικών και νομισματικών θεμάτων εις Κοινοτικὸν έπιπεδον.

2) Τὸ σχέδιον Barre, αποτελεί μόνον την πρώτην φάσιν της στενωτέρας συνεργασίας των σχετικῶν πολιτικῶν των κρατών-μελών. Ο βάσει του σχεδίου τούτου τεθείς εις ένέργειαν μηχανισμὸς της παροχής πιστώσεων υπό της Κοινοπραξίας των Κεντρικών Τραπεζών της Ε.Ο.Κ. διὰ την αντιμετώπισιν έκτάκτων και βραχυπροθέσμων άναγκῶν του ίσοζυγίου πληρωμών των κρατών-μελών, αποτελεί ένα μόνον μέρος του σχεδίου. Η περαιτέρω πρόοδος θā έξαρτηθῆ κυρίως από τὸν βαθμὸν έναρμονίσεως των οικονομικών πολιτικῶν των κρατών-μελών.

3) Ο τελικός στόχος πρέπει νā είναι ἡ νομισματική ένοποίησης. Τοῦτο θā ἠδύνατο νā έπιτευχθῆ εις τὸ προσεχές μέλλον, διὰ της δημιουργίας ενός όργάνου παραπλησίου πρὸς τὸ Federal Reserve Board, του όποιου ἡ άποστολή θā ἦτο νā λαμβάνη άποφάσεις σχετικās με τούς βασικούς στόχους και μέτρα της νομισματικής πολιτικής.

4) Η δημιουργία ευρωπαϊκού νομίσματος δέν είναι ευχερής ούτε άνάγκαια. Αυτό πού άπαιτεῖται τελικά είναι ἡ έλευθέρη κυκλοφορία των νομισμάτων των

κρατών-μελών εις τὸν χῶρον τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς μὲ διατήρησιν σταθερᾶς τῆς ἰσοτιμίας των. Ἡ ἴδρυσις ἐνὸς Federal Reserve Board, δὲν ἦτο ἐπὶ τοῦ παρόντος κατορθωτή. Ἡ δημιουργία ὅμως ἐνὸς Εὐρωπαϊκοῦ Ταμείου Ἀποθεμάτων εις τὸ ὅποιον θὰ μετεβιβάζετο ἡ κυριότης καὶ ἡ διαχείρησις ἐνὸς ποσοστοῦ τῶν νομισματικῶν ἀποθεμάτων τῶν κρατῶν-μελών, θὰ ἦτο ἓνα χρήσιμον βῆμα πρὸς τὴν ὀρθὴν κατεύθυνσιν.

5) Ἡ ἐνσωμάτωσις τῆς Ἀγγλίας εις τὴν Κοινὴν Ἀγορὰν θὰ ἦτο ἀσφαλῶς χρήσιμος. Διότι ἡ Κοινοτήτης θὰ ἐπωφελεῖτο κυρίως ἀπὸ τὴν ἐμπειρίαν καὶ τὸ διεθνὲς δίκτυον τῆς χρηματαγορᾶς καὶ κεφαλαιαγορᾶς τοῦ Λονδίνου, ὡς καὶ ἀπὸ τὸν ἀποθεματικὸν χαρακτῆρα τῆς λίρας στερλίας.

6) Ὑπὸ τὰς παρούσας συνθήκας ὅλαι οἱ χῶροι τοῦ δυτικοῦ κόσμου τελοῦν ἐν τῇ οὐσᾷ, ὑπὸ τὸ καθεστῶς τοῦ δολλαρίου. Λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν τῶν ἐσωτερικῶν καὶ ἐξωτερικῶν οικονομικῶν καὶ νομισματικῶν περιπλοκῶν τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν, τὸ δολλᾶριον εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ προκαλέσῃ δυσμενεῖς ἐπιπτώσεις εις τὰς εὐρωπαϊκὰς οἰκονομίας. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἡ Εὐρώπη πρέπει νὰ μειώσῃ τὴν ἐξάρτησίν της ἐκ τοῦ δολλαρίου. Αὐτὸ δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ μόνον διὰ μιᾶς ἠνωμένης εὐρωπαϊκῆς οἰκονομίας.

Ἐὰν τοῦτο ἐπιτυγχάνετο, θὰ ἦτο πρὸς τὸ συμφέρον ὁλοκλήρου τοῦ κόσμου, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν.

Αἱ ἀνωτέρω ἐξ περιόδοι, περιλαμβάνουν περίπου τὸ περιεχόμενον τῆς ὁμιλίας τοῦ Baron Ansiaux. Θὰ πρέπει νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ ὁμιλία ἐγένετο μετὰ τὴν λήξιν τῶν διαβουλεύσεων τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Διοικητῶν τῶν Κεντρικῶν Τραπεζῶν τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς. Ὡς γνωστόν, αἱ διαβουλεύσεις προηγήθησαν τῆς ἀποφάσεως τῆς Committee τῆς E.O.K., τῆς σχετικῆς μὲ τὴν δημιουργίαν τῆς Κοινοπραξίας τῶν Κεντρικῶν Τραπεζῶν διὰ τὴν παροχὴν βραχυπροθέσμου ἐνισχύσεως εις τὰ ἰσοζύγια πληρωμῶν τῶν κρατῶν-μελῶν. Εἶναι ὡς ἐκ τούτου ἐνδεχόμενον αἱ γνῶμαι τοῦ Baron Ansiaux, ὡς Προέδρου τῆς ἀνωτέρω Ἐπιτροπῆς νὰ ἀπηχοῦν τὴν γνώμην καὶ τῶν ὑπολοίπων Διοικητῶν τῶν Κεντρικῶν Τραπεζῶν.

Ἐν συμπεράσματι νομίζομεν ὅτι τὰ ἀνωτέρω ἀναφερθέντα συνοψίζονται εις τὸ ἀκόλουθον σχῆμα: α) Διατήρησις τῶν ἐθνικῶν νομισματικῶν μονάδων ὑπὸ τῶν κρατῶν-μελῶν τῆς E.O.K. καὶ καθορισμὸς σταθερᾶς ἰσοτιμίας μεταξὺ τούτων. β) Διὰ νὰ διατηρηθῇ ἡ σταθερότης τῶν ἰσοτιμιῶν τῶν νομισμάτων τῶν κρατῶν-μελῶν ἀμετάβλητος ἔναντι ἀλλήλων, ἀπαιτεῖται τουλάχιστον ἡ ἐναρμόνισις τῶν οἰκονομικῶν των πολιτικῶν. γ) Δὲν ἀποκλείεται ἡ μεταβολὴ τῆς ἰσοτιμίας τῶν νομισμάτων τῶν κρατῶν-μελῶν ὡς συνόλου, ἔναντι νομισμάτων τρίτων κρατῶν, δηλαδὴ μὴ μελῶν τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς.

B I B Λ Ι Ο Γ Ρ Α Φ Ι Α

1. Margaret G. de Vries: «The Magnitudes of Exchange Devaluation» «Finance and Development», June 1965, Washington D. C.

2. Νικ. Στ. Μούσης: «Ἡ Κοινὴ Ἀγορὰ μετὰ τὴν διάσκεψιν κορυφῆς τῆς Χάγης», ἄρθρον εις ἐφημερίδα «Βῆμα», 13-12-69, Ἀθῆναι.

3. Περιοδικόν «Οικονομική Πορεία» — Άρθρον Hans von der Graben : «Πρός Κοινόν εὐρωπαϊκόν νόμισμα», Φεβρουάριος 1969, Ἀθήναι.
4. α) Ἰωάν. Μ. Βαρβιτσιώτης : «Ἡ Εὐρωπαϊκὴ Οἰκονομικὴ Κοινότης καὶ τὸ Ἐταιρικόν Δίκαιον», Ἀθήναι 1970.
 β) Α. Ν. Γιαννιώτης : «Ἡ Σύνδεσις τῆς Ἑλλάδος μετὰ τὴν Εὐρωπαϊκὴν Οἰκονομικὴν Κοινότητα», Ἀθήναι 1965.
 γ) Περιοδικόν «Common Market» «Monetary Integration in the E. E. C.», January 1969, Deventer (The Netherlands).
5. Περιοδικόν First National City Bank — «Monthly Economic Letter» — «The European Common Market: The Next Phase» — August 1970, New York.
6. Περιοδικόν «Common Market» — «Parity Changes and Prices in Agriculture». Deventer (The Netherlands), November 1968.
7. Περιοδικόν «Common Market».— «Problems and Practice of Monetary Integration», October/November 1969, Deventer (The Netherlands).
8. α) International Financial News Survey — December 19, 1969, Washington D. C.
 β) Περιοδικόν «Οἰκονομική Πορεία» «Πρός εὐρωπαϊκὴν νομισματικὴν ἔνωσιν». 15 Μαΐου 1970, Ἀθήναι.
 9) First National City Bank—«Monthly Economic Letter» «Fresh Efforts at Integration»—August 1970, New York.
10. α) H.O.C.R. Ruding — «Recent Developments with regard to the Barre Mechanism for Mutual Financial Assistance in the E.E.C.» — Περιοδικόν «Common Market», March 1970, Deventer (The Netherlands).
 β) Περιοδικόν «Common Market»—«Problems and Practice, of Monetary Integration», October/November 1969, Deventer (The Netherlands).
 γ) «Ὁ Οἰκονομικὸς Ταχυδρόμος» ἄρθρον Ζ. Χ. «Κοινὸ Εὐρωπαϊκὸ Νόμισμα μέχρι τέλους τῆς δεκαετίας», 12 Μαρτίου 1970, Ἀθήναι.
11. Περιοδικόν «Common Market» «Monetary Integration in the E. E. C.» January 1969, Deventer (The Netherlands).
12. International Financial News Survey «EEC and International Monetary Problems» IMF, March 1970, Washington D. C.